

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Elektronické podvádění studentů

Student Electronic Cheating

STUDIJNÍ PROGRAM

Specializace v pedagogice

STUDIJNÍ OBOR

Učitelství odborných předmětů

VEDOUCÍ PRÁCE

Doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc.

Liška

David

2018

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	ing. Liška	Jméno:	David	Osobní číslo:	380336
Fakulta/ústav:	Masarykův ústav vyšších studií (MÚVS)				
Zadávací katedra/ústav:	Oddělení pedagogických a psychologických studií				
Studijní program:	Specializace v pedagogice				
Studijní obor:	Učitelství odborných předmětů				

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:
Elektronické podvádění studentů

Název bakalářské práce anglicky:
Students Electrical Cheating

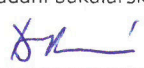

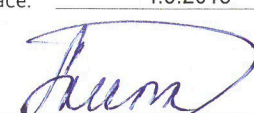
Pokyny pro vypracování:
BP má teoreticko-empirický charakter. Cílem BP je zjistit a analyzovat výskyt neetického chování studentů na zkoumaném typu školy. V teoretické části provedu rešerši dostupných tuzemských a zahraničních odborných zdrojů, popíšu a porovnam definice klíčových pojmů a uvedu výsledky výzkumů provedených v posledních 10-15 letech. V empirické části budu zkoumat, jakých forem podvádění za podpory elektronických prostředků se studenti dopouštějí s cílem dosáhnout neoprávněných studijních výhod, jak často a z jakých důvodů se k tomuto chování uchylují. Zajímá mě také, jak si studující toto chování vnitřně ospravedlňují. Základní metodou výzkumu je dotazníkové šetření, které proběhne na střední škole u nástavbového studia.

Seznam doporučené literatury:
MAREŠ, J. (2005). Tradiční a netradiční podvádění ve škole. Pedagogika 2005, roč.LV, s. 310-335. ISSN 0031-3815.
JENSEN, et al. It's Wrong, But Everybody Does It: Academic Dishonesty Among High School and College Students. Contemporary Educational Psychology, 2002, 27, s. 209- 228. ISSN 0361-476X.
MAREŠ, J.; KŘIVOHLAVÝ, J. Komunikace ve škole. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 210 s. ISBN 80-210-1070-3.

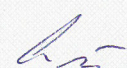
Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:
doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc. ; oddělení pedagogických a psychologických studií

Jméno a pracoviště konzultanta(ky) bakalářské práce:
_____

Datum zadání bakalářské práce: 6.12.2017 Termín odevzdání bakalářské práce: 4.5.2018
Platnost zadání bakalářské práce: 30.9.2019

 Podpis vedoucí(ho) práce
 Podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry
 Podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

3.5.2018	
Datum převzetí zadání	Podpis studenta(ky)

Liška, David. Elektronické podvádění studentů. Praha: ČVUT 2018. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje odcitoval a jsou v seznamu použité literatury. Nemám závažný důvod proti nezpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb. O právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze 4. 5. 2018

David Liška

PODĚKOVÁNÍ

V první řadě bych chtěl poděkovat za odborné vedení paní doc. PhDr. Daně Dobrovské, CSc. Dále bych chtěl poděkovat své rodině za psychickou podporu po celou dobu studia.

Anotace

Předložená bakalářská práce je zaměřena na problematiku studentského elektronického podvádění na střední škole. Cílem práce je zjistit, jaké formy elektronického podvádění studenti používají, s jakou frekvencí se k podvádění uchylují a jak si toto neetické chování zdůvodňují. Práce má teoreticko-empirický charakter. V teoretické části je prezentována rešerše odborné literatury, je zde definován pojem podvádění a jsou zde popsány typy elektronických pomůcek, jež podvádění usnadňují. V empirické části bakalářské práce je uveden popis a výsledky empirického šetření zaměřeného na podvádění žáků v prostředí střední školy. Na základě dat získaných z dotazníků jsou v závěru práce navrženy způsoby, jimiž mohou učitelé podvádění studentů minimalizovat.

Klíčová slova:

Podvádění

Elektronické podvádění

Student

Motivace k podvádění

Prevence podvádění

Annotation

Submitted bachelor thesis focuses on electronic cheating of students in secondary schools. The aim of the thesis is to find out what are forms of electronic cheating of the students, the frequency at which they revolve cheating and how they justify this unethical behavior. The thesis has a theoretical-empirical character. In the theoretical part, a literature research is presented, the concept of cheating is defined and the types of electronic aids that facilitate the cheating are mentioned. In the empirical part, the results of the research focusing on cheating of students in secondary schools are described. On the basis of the data obtained from the questionnaires, the possibilities to minimize the cheating are suggested in the conclusion.

Key words

Cheating

Electronic cheating

Student

Motivation to cheat

Prevention of cheating

Úvod

V současné době se většina lidí setkává s různými formami podvádění v každodenním životě. Podvody a podvádění jsou vnímány negativně a bývají zdrojem všeobecné frustrace lidí, kteří nepodvádějí. Je stále obtížnější odlišit i nepoctivost v informacích, jimiž je jedinec obklopen a jež byly ještě v nedávné minulosti vnímány jako věrohodné. Existence fake news v mediálním světě a další zdroje nevěrohodných zpráv v různých společenských prostředích znesnadňují informační orientaci mnoha lidí.

Podvádění se nevyhýbá ani školnímu prostředí, kdy tzv. klasické podvádění žáků, např. napovídání či opisování je běžným jevem a bývá často žáky vnímáno s vysokou tolerancí. Tento nešvar je dodnes rozšířen na všech stupních škol a jeho tichá tolerance je v přímém rozporu s výchovnou rolí, již by škola měla zastávat.

Současná doba je orientována na výkon, zisk, úsporu času, roste touha po kariéře a dobrém uplatnění, spojené s dosažením dobrého vzdělání, nejlépe na kvalitní škole. Za poslední desítky let zažíváme obrovský rozmach technologií a prostředků komunikace. Ačkoliv je existence školního podvádění známa, často se podceňují právě možnosti nejnovějších elektronických prostředků. Sdělovací prostředky občas zmiňují plagiátorství jako jednu z forem podvádění, vznikají projekty na jeho odhalování.

Poměrně široké téma školního podvádění je pro účely této bakalářské práce zúženo na oblast střední školy a zabývá se především podváděním při procesu ověřování vědomostí.

Bakalářská práce má teoreticko-empirickou podobu. V části teoretické je provedena rešerše zdrojů v tuzemských a zahraničních pramenech. Vedle definice podvádění, již poměrně přesně popsal v roce 2003 v anglicky psané monografii J. Cizek a v česky psané odborné literatuře rozvedl o 2 roky později J. Mareš, jsou zde popsány i fotograficky zdokumentovány elektronické i jiné prostředky, jež lze poměrně snadno zneužít. V teoretické části jsou také uvedena data z některých výzkumů u nás i v zahraničí a jsou diskutovány příčiny a důsledky podvádění.

Cílem empirické části bakalářské práce je zjištění, jakým způsobem a jak často podvádějí středoškoláci ve vybrané střední škole, jakou uvádějí motivaci k podvádění, jak podvádění sami vnímají. Autor textu použil metodu dotazníku na

vzorku studujících s velkým věkovým rozptylem (18-56 let). Nejedná se tedy o klasické studující v adolescentním věku, ale mnohdy o takové, kteří se vrátili ke studiu po určitém časovém odstupu od školní docházky. Vzhledem k tomu, že většina empirických studií a výstupních školních prací pracuje s homogenními vzorky respondentů (buďto se středoškoláky ve věku 15-20 let, nebo vysokoškoláky), jsou výsledky naší empirické sondy obtížněji porovnatelné s dřívějšími výzkumy. Součástí empirické části bakalářské práce je také kvalitativní analýza reakcí učitelů střední školy na existenci a frekvenci podvádění a možnosti učitele, jak mu čelit.

Obsah:

1.1	Definice podvádění	13
1.2	Plagiátorství	14
1.3	Formy a postupy studentského podvádění	15
1.4	Faktory ovlivňující podvádění	16
1.4.1	Faktory související se studentem	17
1.4.2	Faktory související se školou	19
1.4.3	Faktory související s učitelem	21
1.5	Další motivy ovlivňující podvádění	22
1.6	Postoje vyučujícího	23
1.6.1	Pozorování a odhalení podvodu	23
1.6.2	Ignorování podvádění	24
1.6.3	Trestání podvádění	25
1.7	Odůvodnění podvádění ze strany studentů	25
1.8	Tradiční podvádění	26
1.9	Přehled inovativních prostředků v elektronickém podvádění	28
1.9.1	Technologie používané k podvádění	28
1.10	Prevence podvádění	32
1.10.1	Způsob zkoušení – příprava testů	32
1.10.2	Organizační opatření	33
1.10.3	Technické zabezpečení	35
1.11	Plagiátorství jako přivýdělek	36
2	Empirická část	39
2.1	Cíle empirického šetření	39
2.2	Výzkumné otázky	39
2.3	Hypotézy	39
2.4	Metody empirického šetření	40
2.5	Výzkumný vzorek a sběr dat	40
2.6	Vstupní údaje o respondentech	41
2.7	Percepce podvádění ze strany studentů	44
2.8	Preferované formy podvádění	45
2.9	Frekvence studentského podvádění	47
2.10	Motivace k podvádění	48
2.11	Frekvence studentského podvádění a pohlaví respondentů	49
2.12	Frekvence podvádění a věk respondentů	50
3	Výsledky dotazníkového šetření a hypotézy	50
3.1	Postoje učitelů ke studentskému podvádění	51
4	Závěr	53
	Použitá literatura	56
5	Seznam grafů, tabulek a obrázků	59
5.1	Seznam tabulek	59
5.2	Seznam obrázků	59
5.3	Seznam grafů	60

5.4	Seznam vzorců.....	60
5.5	Seznam příloh	60
5.5.1	Dotazník.....	60

TEORETICKÁ ČÁST

TEORETICKÁ ČÁST

Na základě dostupných elektronických zdrojů, tuzemských i zahraničních, můžeme konstatovat, že spektrum zkoumaných aspektů studentské nečestnosti je poměrně široké. Liší se metodologií, výzkumnými vzorky, šíří záběru, úhly pohledu, nebo i odborným zaměřením výzkumníků, kteří dané téma zkoumají. Předpokládané porušování školních pravidel se týká ústního, písemného i praktického zkoušení i plnění dalších školních povinností (např. tvorby seminárních prací, ročníkových projektů nebo psaní esejů).

O klasickém studentském podvádění, notoricky známém po celá desetiletí či staletí se psalo v různých souvislostech, např. v souvislosti s požadavky na osobnost učitele, (především zdůrazňovaný význam spravedlivosti při hodnocení žáků a studentů). Učitelé z praxe vědí, že si žáci napovídali a napovídají, snažili a snaží se opisovat a čelí tomuto jevu podle svých zkušeností a možností.

Zvýšený zájem vědců o výzkum nečestného získávání studijních výhod ze strany studujících se výrazně zvýšil s nástupem výpočetní techniky do vzdělávání a zintenzivnil se především v souvislosti s rozvojem osobních počítačů a elektronického vzdělávání. To umožnilo rozšířit spektrum využití výpočetní techniky i na oblast ověřování vědomostí.

První výzkumy klasického a elektronického podvádění vznikly nejprve v USA, Kanadě a Austrálii v 80. a 90. letech minulého století, následně pronikly i do Evropy. Některé výzkumy naznačovaly prudký nárůst školních podvodů. Např. Shab (1991) uvedl, že v časovém rozmezí let 1969-1989 se zvýšil počet studentů, kteří se přiznali k používání taháků při testech z 34% na 68%. Obdobné údaje uvádí i Steinberg (Steinberg, 1996, citováno podle Stephens, Gehlbach, 2007, s. 112). Ze zahraničních pramenů jsou dále zmiňováni autoři Cizek, Steiberg, Shab, Jensen, Ross a McLauhlin. Upozorňují na okolnost, že roste tlak na známky, nikoliv na získané vědomosti. Studenti se snaží získat co nejlepší známky, dosáhnout lepšího prospěchu. Lepším prospěchem získají uznání od rodičů i učitelů bez ohledu na to, jak toho dosahují. Řada studentů se již nebojí přiznat, že podváděli a podvádějí

- nepovažují podvádění za něco špatného. To by nebylo možné, kdyby se nezvyšovala tolerance podvádění ze strany široké veřejnosti.

1.1 Definice podvádění

Ve své přelomové monografii zaměřené na podvádění, zejména u vysokoškolských studentů, která vyšla v roce 2003, vymezuje J. Cizek podvádění třemi znaky (Cizek 2003, s. 3-4), když uvádí, že jde o takové jednání žáka, které:

1. Porušuje stanovená školní pravidla.
2. Přináší mu nezasloužené výhody oproti spolužákům.
3. Snižuje spolehlivost a přesnost pedagogických závěrů, které lze z jeho výkonů vyvozovat.

Porušování stanovených školních pravidel může být prezentováno jako příjem nebo předávání informací jiným studentům v rozporu s těmito pravidly. Do takového porušování pravidel spadá například napovídání během testu či zkoušení. Druhým bodem se rozumí používání nepovoleného materiálu během testu nebo zkoušení bez ohledu na to, zda jde o tradiční nebo elektronické pomůcky. Třetím bodem je získávání výhod pro hodnocení výkonu zneužitím chyb osob, postupů nebo procesů (například získání zadání testu před písemnou prací).

Ve své přehledové studii shrnul J. Mareš (2005) poznatky z Cizekovy monografie a vytvořil následující přehled typů podvádění zároveň s popisem postupu podvádějího studenta.

Typ podvádění	Forma	Postup
Získávání, poskytování nebo vyžadování informací	tradiční	opisování domácích úkolů od spolužáků, dát opsat svůj domácí úkol spolužákovi, opisování od souseda při písemném zkoušení, krádež testu, podvádění pomocí neverbální komunikace, psaní velkými písmeny, aby spolužáci mohli opisovat, získávání informací o testu od studentů, kteří již test psali
	elektronické	komunikace se spolužáky pomocí mobilního telefonu, používání miniaturní vysílačky, používání fotoaparátu a kopírování obrazovky v počítači

Práce s nepovolenými materiály nebo nepovolený způsob práce s prameny	tradiční	opisování z nepovolených zdrojů, opisování z taháku, plagiátorství, opakované použití vlastní seminární práce, nabízení vlastní seminární práce studentům jiných tříd, upravování naměřených dat, vymyšlení si údajů
	elektronické	opisování z elektronického taháku, plagiátorství elektronických testů
Podvádění ovlivňující průběh zkoušení a hodnocení	tradiční	neodevzdání testu s tvrzením, že byl odevzdán, vykonání zkoušky za jiného studenta nebo vykonání vlastní zkoušky jiným studentem, lhaní o polehčujících okolnostech s cílem získat mimořádné ohledy, získání mimořádných výhod úplatkem, protislužbou
	elektronické	přihlášení do počítačového systému za někoho jiného a psaní testu za něj, podvádění přes režim sdílení více počítačů

Tabulka 1: MAREŠ, J. (2005). Tradiční a netradiční podvádění ve škole. *Pedagogika* 2005, roč. LV, s. 310-335. ISSN 0031-3815.

1.2 Plagiátorství

Mezi nejčastěji popisované a medializované formy podvádění patří plagiátorství, případně koluze (spojení více podvádějících za účelem klamání třetí osoby). Oba pojmy tvoří podmnožiny pojmu podvádění.

Plagiátorství, respektive plagiát není českým autorským zákonem nijak definován, mezinárodní norma ČSN ISO 5127-2003 jej popisuje jako „představení duševního díla jiného autora, půjčeného nebo napodobeného vcelku nebo zčásti, jako svého vlastního“. Za plagiát se považují všechny práce, jejichž původní myšlenka není myšlenkou autora a autor ji za svou vydává. Netýká se jen napodobenin v oblasti školství, plagiátem může být zcizení či porušení ochranných práv k výrobě produktů.

V ČR se informovanost o pojmu školního plagiátorství rozšířila v souvislosti s tzv. „rychlo studenty“, nejčastěji z oblasti vrcholné politiky, kteří mimo jiné opisovali různé texty, napsané třetí osobou. Jedna ze známých veřejnoprávních univerzit ztratila na delší období kredit kvalitního vysokoškolského zařízení právě v souvislosti s plagiátorskými aférami a dalšími podvody. Česká televize upozor-

nila na případ plagiátu diplomové práce z roku 2011, jež byla na jedné severomoravské soukromé vysoké škole obhájena i přesto, že antiplagiátorský systém theses.cz zjistil 90 % shodu s jinými texty.

1.3 Formy a postupy studentského podvádění

J. Mareš vytvořil přehled postupů, jichž studenti při podvádění používají. Do svého seznamu zahrnul prostředky tradiční i elektronické.

Typ podvádění	Nástroj	Konkrétní postup
Získávání, poskytování nebo požadování informací	počítač	opisování ze spolužákova počítače
	mobilní telefon	sms zprávy, mms zprávy, mobilní internet
	miniaturní vysílačka	nechat si napovídat, napovídat někomu
Práce se zakázanými materiály nebo nepovolený způsob práce s prameny	elektronický tahák	opisování z kapesního počítače, zkopírování souboru přineseného na flash disku, stažení souboru z internetu
	zvukový tahák	opisování z walkmanu, mp3, CD rom
	plagiátorství	stažení a odevzdávání práce jiného autora pod svým jménem, zkopírování textu bez náležité citace, naskenování obrázku bez uvedené citace
	elektronický překladač	využití překladače při zkoušení z cizího jazyka
Podvádění ovlivňující průběh zkoušení a hodnocení	počítač	přihlášení se do systému pod jiným jménem, využití vzdáleného přístupu, využití konzultantů při distančním zkoušení, prolomení hesla do testového systému pedagoga

Tabulka 2: Konkrétní postupy studentského podvádění Zdroj: Mareš 2005

1.4 Faktory ovlivňující podvádění

Podvádění je označováno jako konání úmyslné a dobrovolné, vždy musí být záměr podvádět. Zároveň jde o chování, jež může být vyvoláno celou řadou faktorů. Na základě výsledků různě zaměřených výzkumů vznikl přehled faktorů podporujících či utlumujících tendence k podvodnému chování studentů ve škole, jde o:

- 1) Charakteristiky žáků/studentů
- 2) Charakteristiky učitelů
- 3) Charakteristiky školního zařízení

Všechny uvedené charakteristiky jsou navzájem provázané a tvoří sofistikované předivo potenciálních vlivů, jež mají konečný vliv na to, zda k podvádění dojde.

	podporuje podvádění	tlumí podvádění
charakteristiky žáků/studentů	nízká vnímaná osobní účinnost strach ze školy negativní vztah ke škole (odpor ke škole) horší školní výsledky pozitivnější názory na podvádění zapojení do jakékoli formy podvodu v životě předchozí podvádění ve škole, vytíženost (nedostatek času) strach z negativního hodnocení status prvorozeného dítěte bydlení na koleji	vysoká vnímaná osobní účinnost hluboké kognitivní zpracování učiva (efektivní strategie učení) lepší školní výsledky být ženatý/vdaná vyšší inteligence vnitřní situování kontroly vlastní odpovědnost za výsledky učení
charakteristiky učitelů	negativní vztahy žáků/studentů s učiteli nepřiměřené	pozitivní vztahy žáků/studentů s učiteli kompetentnost učitelů

	nároky nepřiměřené hodnotící standardy	respektování žáků/studentů přiměřené kroky k zabránění podvádění jasná, smysluplná a relevantní výuka i zadávané úkoly a testy
školní kontext	třídy a školy s výkonovými cíli důraz na známky vysoká míra podporování soutěžení mezi studenty velký počet žáků/studentů ve třídě nepřijetí etického kodexu vliv vrstevnické skupiny (podvádění spolužáků) příležitost pro podvádění	třídy a školy zaměřené na zvládnutí úkolů pozitivní vztahy v rámci školy méně žáků/studentů ve třídě učební podmínky napomáhající učení přijetí etického kodexu

Tabulka 3: Faktory ovlivňující podvádění ve škole, zdroj: Vaněček a kol. 2006

1.4.1 Faktory související se studentem

Mezi faktory související se studentem patří například věk studentů, ročník studia, pohlaví, vztah ke škole, vztah ke studiu, intelektuální schopnosti, temperament studenta, motivace studenta, morální hodnoty studenta, vědomí, že ostatní podvádějí či dokonce pozitivní zkušenost s podváděním v minulosti (Dobrovská in Vaněček et al., str. 346).

a) Věk studentů

Věk studentů neovlivňuje pouze četnost, ale i styl podvádění. Styl podvádění i přístup k němu se vyvíjí u každého jednotlivce individuálně. Student, který si najde pozitivní vztah k podvádění, se neustále „zlepšuje“, hledá možnosti, jak dosáhnout co nejsnadněji úspěchu s minimem rizika odhalení podvodu.

b) Ročník studia

Při nástupu na novou školu je rozsah podvádění nižší, student se snaží adaptovat na prostředí školy, prověřuje, co si může k jednotlivým učitelům dovolit, zjišťuje, jaké mají slabiny, jaký styl podvádění je nejúčinnější. Čím vyšší ročník studia, tím více se volí styl podvádění podle konkrétního učitele.

c) Pohlaví studenta

Výzkumy neprokázaly existenci rozdílů ve frekvenci podvádění mezi studenty a studentkami. Spíše byly pozorovány rozdíly v postojích k podvádění: studentky se za svoje podvádění více stydí, studenti se svým podváděním chlubí. Určité rozdíly v osobním stylu podvádění jsem zaznamenal i ve své pedagogické praxi: studentky se na podvádění připravují předem a systematicky, u studentů se zpravidla jedná o rychlou přípravu papírového taháku před hodinou.

d) Vztah ke škole

Někteří studenti vstupují do školy se zájmem o obor a chtějí se daný obor skutečně naučit. Podvádění by bylo v tomto případě v protikladu s touto motivací. Pokud však jde studentovi pouze o získání maturitního vysvědčení, výučního listu či diplomu, potom se podvádění jeví jako nejsnazší cesta k dosažení stanoveného cíle.

Studující si vytvářejí během studia vztah ke škole, na níž studují. Emocionální vztah může vykazovat značnou variabilitu, postoje kolísají během studia (oběma směry), má-li student ke své škole vztah, může být jeho připravenost k podvádění utlumena – student se stydí podvádět. Je-li však vztah negativní a student si své školy neváží, budou jeho vnitřní bariéry nižší.

e) Intelektuální schopnosti

Vztah kognitivních schopností a jejich vlivu na četnost podvádění nebyly soustavněji prováděny (existuje relativně málo výzkumů rozložení těchto schopností u VŠ studentů na základě IQ testů). Kreativita a nápaditost však mohou studenta zvýhodnit při hledání inovativních postupů při podvádění. Studenti disponující pokročilými dovednostmi v oblasti IT technologií dokážou tyto technologie zapojit sofistikovaněji, používají např. uživatel-

sky náročnější kalkulačky. Nápaditost se nemusí týkat jenom elektronických prostředků - v případě papírového taháku lze např. využít vnitřní stranu nálepky u lahve s pitím.

f) Zkušenosti s podváděním

Zkušenosti s podváděním mohou být dvojího druhu, buď osobní, nebo zprostředkované od třetí osoby. Tyto dva druhy bývají dále děleny na pozitivní a negativní. Pokud má student osobní pozitivní zkušenost s podváděním, může to být jeden z důvodů v podvádění pokračovat. Za pozitivní zkušeností se může skrývat „úspěšné podvádění“ z minulosti, nepotrestané podvádění či velmi nízký trest při přistižení.

Jestliže byl ale student přistižen a trest byl adekvátní či přísný, pak si student většinou další podvádění rozmyslí. Další z negativních zkušeností může být, že podvádění nevedlo k lepším výsledkům studenta.

Dojde-li však k situaci, že student, který nepodvádí, má horší hodnocení než student, který podváděl (např. neobjektivitou učitele), může se jeho motivace k podvádění změnit. Pokud student vidí, že učitel dokáže podvádějící studenty přistihnout a potrestat, je studentův záměr podvádět snížen.

g) Morální hodnoty

Některé výzkumy podvodů vysokoškoláků naznačují (Matoušek, 2015, Červená, 2016 a Soukupová, 2017), že tolerance studentů k podvádění je poměrně vysoká a že opisování textů z elektronických zdrojů není většinou vnímáno jako podvádění („internet je veřejný a patří všem“ ...). Výzkumy dále prokazují, že postoje učitelů k podvádění studentů jsou výrazně vyhraněnější.

1.4.2 Faktory související se školou

Mezi faktory související se školou patří náročnost studia, studijní obor (humanitní, technický, umělecký), velikost školy a příležitost k podvádění.

a) Náročnost studia

Čím větší je tlak na studenty vyplývající z náročnosti studia, tím více mohou studenti hledat různé možnosti, jak uspět. Jednou z takových možností je podvádění, ať už formou opisování, papírových taháků, taháků v elektronických zařízeních či seminárních a ročníkových prací ve formě plagiátů.

b) Studijní obor

Nejčastější podvádění bývá často v předmětech, kde i malá informace na taháku může být velkou hodnotou. Na základní a střední škole jde většinou o matematiku a fyziku, kde se na taháku umístí vzorec, s jehož pomocí je vyřešen celý příklad. Jiným příkladem je střední škola stavebního zaměření u předmětů stavební mechanika či statika. U gymnázií jde o předměty, kde jsou potřeba data. Mezi tyto předměty patří dějepis a zeměpis.

Obrázek 1: tahák, zdroj: <http://www.ebihoreanul.ro/stiri/ultima-or-31-1-5/bacul-de-toamna-un-elev-eliminat-la-proba-obligatorie-128958.html>

c) Velikost školy

Velikost školy, respektive počet tříd má vliv na míru učitelova osobního přístupu ke studentům, ale i k jejich nečestným praktikám při podvádění. Pokud učitel učí několik málo tříd, zná dokonale všechny studenty a rozpozná jejich změny v chování, pokud podvádějí. Naopak u velké školy učitel nemůže znát všechny studenty a jejich vzorce chování.

d) Příležitosti k podvádění

Příležitosti k podvádění jsou spjaty i s velikostí školy, jak je popsáno výše, ale i dozorem při testech a schopnostmi učitele, zda rozpozná podvádějícího studenta či odevzdanou cizí práci staženou z internetu.

1.4.3 Faktory související s učitelem

Faktory souvisejícím s učitelem jsou primárně jeho osobnostní rysy, zájem o studenty, odbornost, pečlivost, gramotnost v oblasti výpočetní techniky, smysluplnost a zajímavost učiva a spravedlivé hodnocení výkonu. Velmi důležitá je i neformální autorita učitele

Podle Cizeka (2003) má učitel skutečně možnost ovlivnit celou řadu situací, které hrají významnou roli v prevenci podvádění ve škole. Učitel podle něj může:

- Včasné určení pravidel – žáci a studenti by měli být seznámeni s tím, co je a není dovoleno (jak při zkouškách, tak při tvorbě samostatných prací). Učitel by měl žáky a studenty také poučit, co je podvádění, plagiátorství apod., měl by je upozornit na to, co čeká studenty v případě, že chybí v den zkoušky, jaké by mělo důsledky přistižení při podvádění atd.
- Spravedlivost při hodnocení, otevřenost informací o zkoušení – žáci a studenti by měli mít možnost ukázat svou skutečnou úroveň znalostí, dovedností nebo schopností. Měli by mít přiměřené informace o tom, kdy se testy nebo zkoušení budou konat. Měli by také dostat adekvátní informace o parametrech zkoušky, např. o počtu a formě otázek, o konkrétním učivu, které bude zkoušeno, ale také např. o tom, jaký vliv bude mít známka z tohoto zkoušení na celkový průměr studenta.
- Bdělost učitele při zkoušení/testu - věnovat se po celou dobu zkoušení sledování studentů a ne jiným aktivitám (kontrolováním sešitů, četbou apod.)
- Příjemné prostředí při zkoušce – zajistit atmosféru, která umožňuje každému soustředit svou pozornost na zkoušku, uspořádat fyzický prostor způsobem, který minimalizuje možnosti podvádět (zavřít batohy, vypnout notebooky, odstranit všechny nepotřebné věci z lavice).
- Nepodporovat podvádění - někteří učitelé nevědomky podporují podvádění např. svými nepřiměřenými hodnotícími standardy, nepřiměřeně krátkou lhůtou pro zpracování úkolů, naplánováním testu na den, kdy už žáci

píší jeden nebo více testů, což klade na žáky nadměrný tlak a může vést k tomu, že budou spíše podvádět.

1.5 Další motivy ovlivňující podvádění

Motivy ovlivňující podvádění popsal ve své studii např. Jensen. Jeho publikace vychází z výzkumu podvádění u studentů jedné americké školy, a bude sloužit k porovnání s výsledky našeho empirického šetření.

vlastní zisk	hrozící vyloučení, pokud by student zkoušku neudělal
	potřeba dobrých známek k obdržení stipendia
	chtít si zachovat své místo na žebříčku třídního hodnocení
přizpůsobení se	vědomí, že každý podvádí
napravení vnímané nespravedlnosti	domnívat se, že se učitel zachoval ke studentovi nespravedlivě
	cítit, že učitel udělal test úmyslně příliš těžký
psychologický	velká soutěživost studenta
	student byl deprimovaný a neměl energii se připravit na zkoušku
	mít okno, nemoci si vzpomenout na odpovědi
autonomie	nemyslet si, že je podvádění velký problém
prosociální	v pořádku dokončit školu kvůli získání zaměstnání
	podporovat rodinu
nehrozí žádné důsledky pro studenta	vědět, že by učitel nic neudělal, ani kdyby studenta přistihl
nehrozí žádné důsledky pro ostatní	vědět, že někdo jiný nebude poškozen, protože zkouška nebyla hodnocena v závislosti na výsledcích ostatních
vyhnutí se odhalení	jistota, že student nebude chycen
výzva	chtít jenom vyzkoušet zda podvádění projde
dřívější zkušenost s podváděním	podvádět v minulosti v jiných třídách a mít s tím úspěch
udržení vztahů	nechtít zklamat rodiče špatnou známkou
ostatní	nemít dostatek času na učení
	vědět, že je velmi obtížné získat dobré známky

Tabulka 4: JENSEN, et al. It's Wrong, But Everybody Does It: Academic Dishonesty Among High School and College Students. Contemporary Educational Psychology, 2002, 27, s. 209- 228. ISSN 0361-476X.

Vědět, jaké jsou motivy studentů podvádět, by mělo patřit mezi základní znalosti všech pedagogů. Jedině tak je možné podvádění částečně omezit. Pokud se u studenta jedná o motiv vlastního zisku, tak může učitel zapůsobit na snížení podvádění pouze technickým a organizačním zabezpečením. Mezi motivy, které může učitel ovlivnit, je nepřetěžování studentů naddimenzovaným objemem faktů, spravedlivým jednáním se všemi studenty a upozorněním na možné postihy při odhalení podvádění.

1.6 Postoje vyučujícího

Na postoji vyučujícího k podvádění je velmi závislá četnost a způsob podvádění. Pokud učitel předstírá, že podvádění nevidí, bude množství podvádějících vyšší než při důsledném postihu. Příkladem důvodů, proč učitelé podvádění přehlížejí, je, že si sami nechtějí „komplikovat život“, případně bezradností, jak problém řešit. Učitel si nechce přiznat vlastní selhání při výuce, nebo nemá zájem o průběh hodnocení jako takový.

1.6.1 Pozorování a odhalení podvodu

To, zda žáci při testech podvádějí, lze podle Mareše (2005) zjistit rutinním diagnostickým pozorováním (za předpokladu, že učitel své žáky osobně zná). Cizek (2003) tvrdí, že pozorováním lze poznat znatelné odchylky žáka oproti normálnímu chování. Jsou však i žáci, kteří již podvádění považují za rutinu a na nich zvláštní příznaky nejsou zřetelné. Symptomy, jichž by si měl učitel všimnout, jsou uvedeny v tabulce níže.

Etapa zkoušení	Pozorované činnosti
Před zkoušením	<ul style="list-style-type: none"> • chybí kopie testů • roztěkanost a nesoustředěnost žáků • neobvyklý zasedací pořádek • nápisy nebo značky na tabuli nebo lavici • domlouvání žáků o vzájemné pomoci při písemné práci
Během zkoušení	<ul style="list-style-type: none"> • žáci mají na lavici věci, které tam nepatří • neobvyklé oblečení některých žáků • žáci se vyhýbají očnímu kontaktu s učitelem • neobvyklá nervozita žáků • neobvyklý šum ve třídě, padání tužek apod. • časté odcházení na WC během písemné práce • žáci si povídají, něco posílají • nahlíží ke spolužákovi • žák nepracuje a čeká na nápovědu • písemka napsaná za neobvykle krátký čas
Po zkoušení	<ul style="list-style-type: none"> • výrazně lépe napsaná písemka, než je u žáka obvyklé • nápadné shody v některých písemkách žáků, včetně chyb • nápadná shoda znění písemky a poznámkami v sešitě či textem v učebnici

Tabulka 5: Nápadné rysy v průběhu podvádění, zdroj Mareš 2005

1.6.2 Ignorování podvádění

Odhalit studenta při podvádění nepatří mezi nejsložitější věci. Mnohem složitější je pro pedagoga rozhodnout, jak proti podvádějícímu zasáhnout. Musí si uvědomit, jaké důsledky bude mít zvolený trest pro studenta, ale i pro skupinu. Při příliš tvrdém trestu mohou ostatní studenti cítit s postiženým a kýžený efekt se nedostaví. Naopak úplná ignorace podvádění bude mít vliv i na čestné studenty, kteří mají významně vyšší znalosti než podvádějící spolužáci, ale jejich známky mohou být horší.

1.6.3 Trestání podvádění

Tresty při podvádění zpravidla nejsou nikde uvedeny (i když některé univerzity již mají určeny disciplinární sankce v souvislosti s podvody), a pokud ano, jsou příliš obecné a pro učitele je složité sladit je s konkrétní situací. Může řešit podvádění několika způsoby. Nejčastějším trestem je nedostatečná ze zkoušky, dále je možnost hodnotit jen část testu, kterou student napíše až po přesazení či odebrání taháku. Poslední možností je ihned po skončení testu studenta přezkoušet.

1.7 Odůvodnění podvádění ze strany studentů

Student jako sociální bytost je ovlivňován a utvářen společenskými normami - tyto normy určují, které chování je či není přípustné. Podvádějící student hledá hranici, kdy se jeho chování dá ještě považovat za etické a kdy se jedná již o podvádění. Výstižný je názor specialistů, že rozsah studentského podvádění je omezen pouze na schopnost studentů používat dostupné technologie tvořivým způsobem (Austin, Brown, 1999, Underwood, Szabo, 1993).

Studenti mají jiné vnímání než pedagogové na to co je podvádění a co nikoliv, viz tabulka.

Chování	Klasifikace chování jako podvádění (v procentech)		Hodnocení závažnosti chování	
	studenti	učitelé	studenti	učitelé
opisovat během zkoušky	99	100	3,6	4,8
nalézt kopii zadání zkoušky a použít jí při učení	79	100	2,9	3,6
dojednat přijímaní nebo vysílání signálů během testu	95	100	3,1	4,3
dívat se do poznámek během testu	92	100	3,3	4,5

získat odpovědi od ně- koho kdo už test psal	74	90	2,4	3,5
žádat od někoho odpo- vědi z test	95	100	2,8	3,4
dovolit jinému studen- tovi opisovat	87	100	3,2	4,4
opisovat odpovědi omy- lem zapomenuté na ta- buli	30	50	1,6	1,8
napovídat někomu bě- hem testu	87	100	2,8	4,5

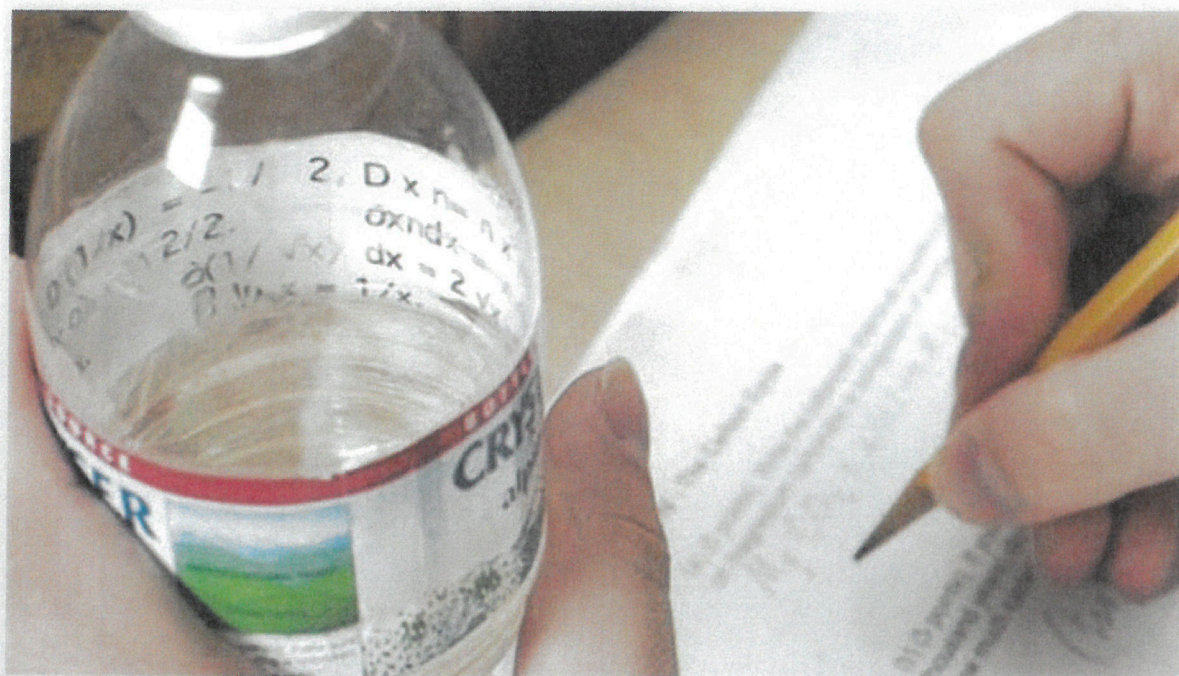
Tabulka 6: Vnímání podvádění studenty a učiteli, zdroj: Cizek 2003

1.8 Tradiční podvádění

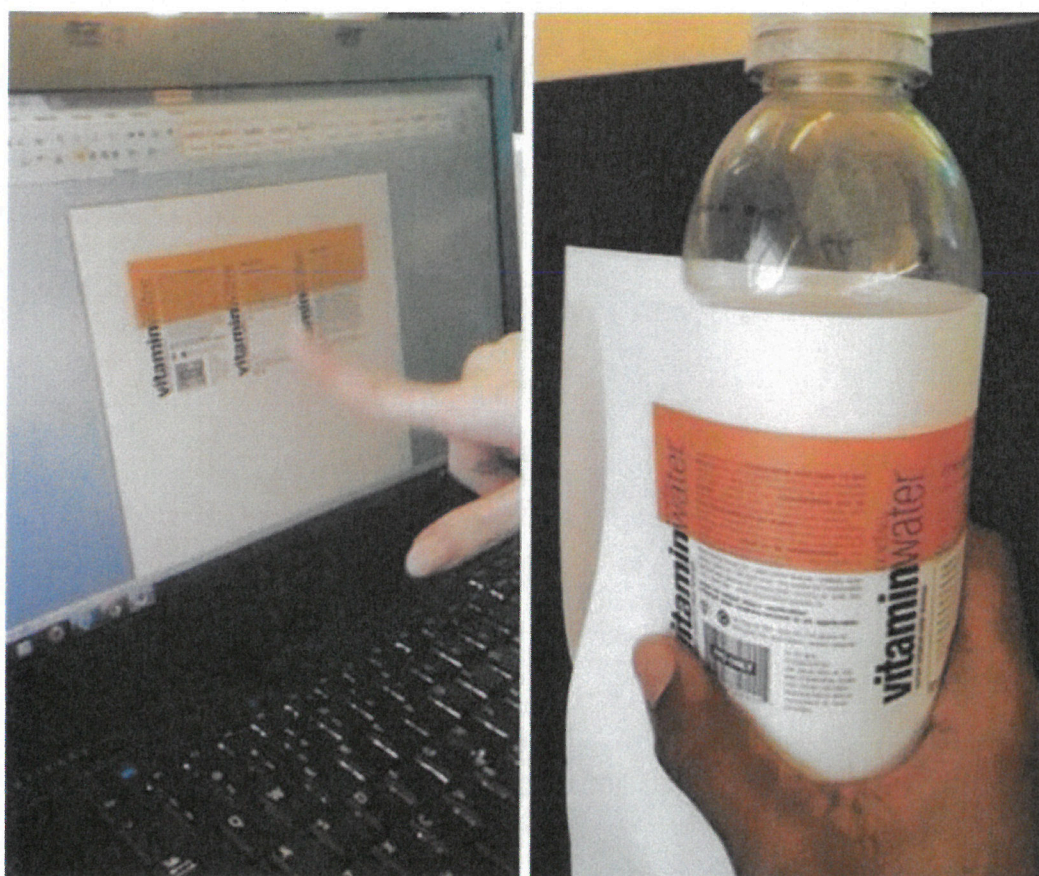
Mezi tradiční formy podvádění řadíme opisování od souseda či klasické taháky. Původní forma papírového taháku byla nahrazena sofistikovanější verzí: studenti popíšou lavici, okenní parapet, penál či zadní stranu kalkulačky.

Mezi nejnápaditější taháky, s nimiž jsem se setkal ve své pedagogické praxi, patří taháky na papírových kapesnících. Student si kapesník vyndá, čímž na sebe vůbec neupozorní, přečte si poučku a kapesník použije.

Níže na obrázcích uvádím propracovanější formy klasických taháků, které jsou pro učitele jen velmi těžko zjistitelné.

Obrázek 2: Skrýš na tahák, zdroj: <http://www.grunge.com/30221/insane-ways-kids-cheating-way-school/>

Obrázek 3: Skrýš na taháky 2, zdroj: https://www.expres.cz/foto.aspx?r=dx-viral&c=A160416_133641_dx-viral_anna

1.9 Přehled inovativních prostředků v elektronickém podvádění

Vstup nových technologií rozšířil nejen možnosti výukových prostředků, ale i možnosti podvádění. Učitelé nemůžou být obezřetní pouze v případě napovídání a klasických papírových taháků, ale musí hlídat použití všech moderních technologií. Pozornost je potřeba věnovat i přípravě nových testů, jelikož verze testu z minulého roku je již zřejmě dostupná na internetu.

1.9.1 Technologie používané k podvádění

1) PDA, IPAD

Obrázek 4 <http://www.chemicalsafety.gr/index.php/software/ipad-and-pda/>

PDA, případně IPAD jsou, případně byly mezikrokem mezi notebooky a mobilními telefony. V posledních letech došlo k velkému výkonnostnímu přiblížení těchto zařízení, proto již tento mezikrok není nutný. IPADy jsou jako jeden z produktů firmy Apple, oblíbené, při prevenci podvádění můžeme na tato zařízení pohlížet stejně jako na mobilní telefony.

2) Mobilní telefon s fotoaparátem/připojením k internetu

Používání telefonu je již na řadě škol zakázáno školním řádem, a to nejen během testů, ale i během celé výuky.

Problémem v počátku tisíciletí bylo, že studenti si pořídili fotografii svých poznámek a během testu je používali ke zpracování. Dnes je zásadně větším problémem všem dostupné připojení k internetu. Na to reagují školy tím, že regulují elektronické prostředky ve školním řádu.

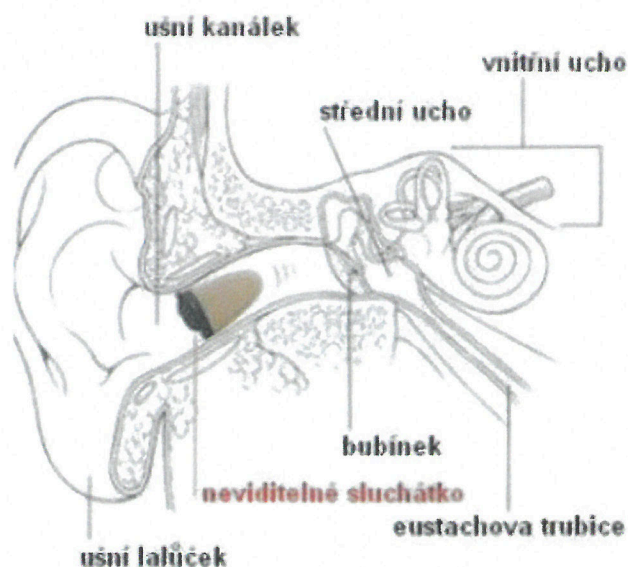
Studentům je zakázáno

- používat při vyučování mobilní telefony (týká se i SMS),
- jezdit ve škole výtahem,
- vyklánět se z oken (nebezpečí úrazu)
- studentům je zakázáno v prostorách školy připojovat do elektrické sítě jakékoliv elektrické zařízení, zejména notebooky, mobilní telefony apod. Připojení (nabíjení) elektrických zařízení může povolit vyučující, pokud byly řádně zrevidovány bezpečnostním technikem,

Obrázek 5: Výňatek ze školního řádu, zdroj: <http://docplayer.cz/90891-Skolni-rad-vyssi-odborne-skoly-zdravotnicke-vyssi-odborna-skola-zdravotnicka-a-stredni-zdravotnicka-skola-5-kvetna-51-praha-4.html>

3) Mikrovysílačky

Se spojením mikro vysílaček se setkáme spíše u studentů vysokých škol. Jedná se o princip nadiktování testu přes mikrovysílačku s tím, že daná osoba test zpracuje a poté studentovi píšící test výsledky zpět nadiktuje.

Obrázek 6: Neviditelné sluchátko, zdroj: online Neviditelné sluchátko 2014

4) Elektronický zvukový záznam – MP3 přehrávače

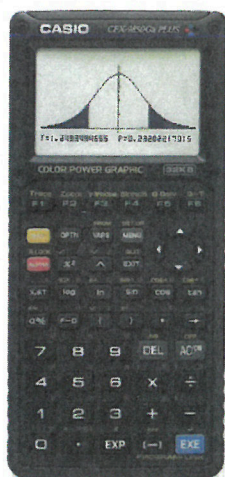
U přehrávačů jde o stejný princip jako u mikrovysílaček, rozdíl je pouze v tom, že student si dělá přípravu sám. Hojně je tento způsob využíván při testech z jazyka, kdy student zná předem téma a může si celé slohové cvičení namluvit do přehrávače.

eukont

Obrázek 7: Moderní MP3 přehrávač, zdroj: <http://www.eukont.eu/mp3-a-mp4-prehravace/58-sportovni-mp3-prehravac-na-microsd-az-8gb.html>

5) Kalkulačky

Obrázek 8 http://archaikum.cz/soubory/casio/kalkulacky/cfx9850ga_p.jpg

V současné době již mají kalkulačky integrovanou paměť a jejich schopnosti už dosahují úrovně počítačů. Na mnoha školách je již vnitřním předpisem školy vydán seznam povolených přístrojů, aby nedocházelo k podvádění a přílišné diskriminaci studentů z méně finančně zajištěných rodin (nejvýkonnější kalkulačky se pohybují v řádu několika tisíc korun).

6) Chytré hodinky

Obrázek 9 <http://www.smartyhodinky.cz/chytre-hodinky/chytre-hodinky-iwo/>

Chytré hodinky, dříve považovány spíše za doplněk sportovců, jsou dnes již všeobecně rozšířeny. Základní modely, které slouží pro sportovce (s funkcemi pedometr, měřič tempa, tepu, spálených kalorií) a zároveň s přístupem k internetu a možností telefonování jsou k zakoupení do tisíce korun. Největším problémem při prevenci podvádění je nalezení způsobu jak tomuto fenoménu čelit.

7) Google glass

Google glass je přenositelný počítač s náhlavním displejem. V podstatě se jedná o brýle, které jsou připojené k internetu, a na čočce brýlí se promítá webové rozhraní.

V současné době stojí brýle kolem 40 tisíc korun, a jsou tedy pro většinu běžných uživatelů nedostupné. Dá se ale předpokládat, že se cena zařízení v budoucnosti sníží.

GLASS
ENTERPRISE EDITION

Obrázek 10: Google glass, zdroj:<http://www.x.company/glass/>

1.10 Prevence podvádění

Úplné zamezení podvádění možné není, ale přijetím základních opatření a zvýšením informovanosti pedagogů, jak podvádění předcházet jsou způsoby, jak podvádění minimalizovat, případně studentům ztížit natolik, že již pro ně bude výhodnější se danou látku naučit.

Jde o následující opatření:

- 1) Způsob zkoušení
- 2) Organizační opatření
- 3) Technické zabezpečení

1.10.1 Způsob zkoušení – příprava testů

Studenti se neliší pouze intenzitou a frekvencí přípravy na zkoušku, ale existují studenti usilující o opatření si testových zadání. Takový student obvykle obchází starší spolužáky, případně hledá na internetu materiály k testům z loňského ročníku. Pokud chce učitel omezit podvádění, musí své testy průběžně obměňovat.

Obrázek 11: Prevence podvádění na škole v Bankoku, zdroj: Topi antinyontek.
©2013 Merdeka.com/Facebook

Obrázek 12: Prevence podvádění v Thajsku, zdroj:
<http://www.pulsk.com/650375/>

1.10.2 Organizační opatření

Při zadání testů je potřeba předem stanovit, jaké pomůcky mohou studenti během testu používat a jaké pomůcky již budou považovány za podvádění.

Součástí organizačních opatření může být v případě ročníkové práce či jinak významné práce i posílení dozoru (záleží na velikosti a dispozici učebny).

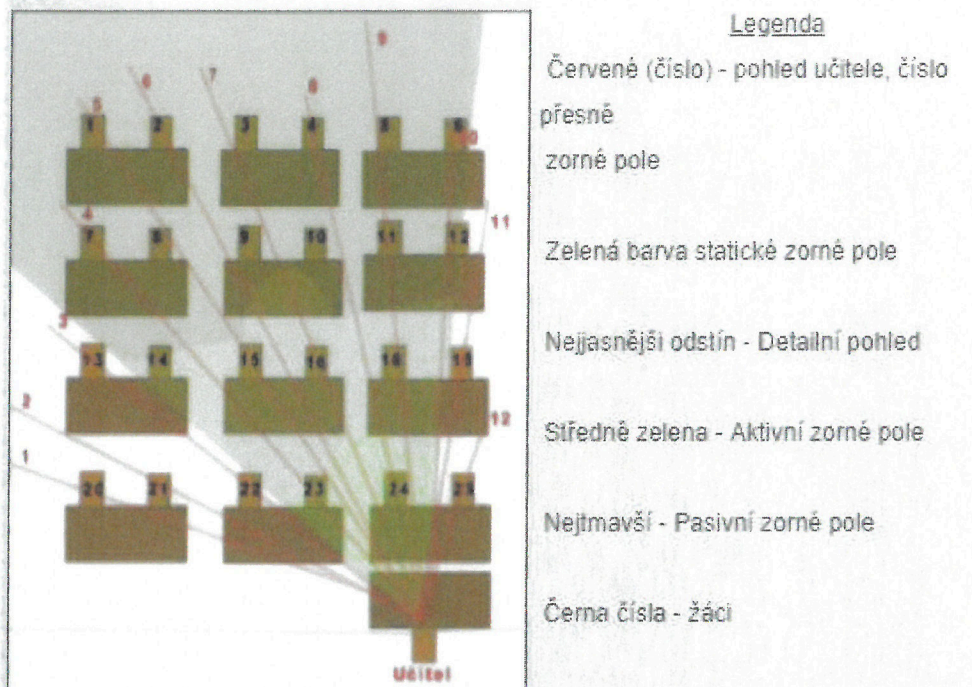
Posílení dozoru

Obrázek 13: Organizační opatření při přijímacích testech v Číně, zdroj:

<http://www.pulsk.com/650375/>

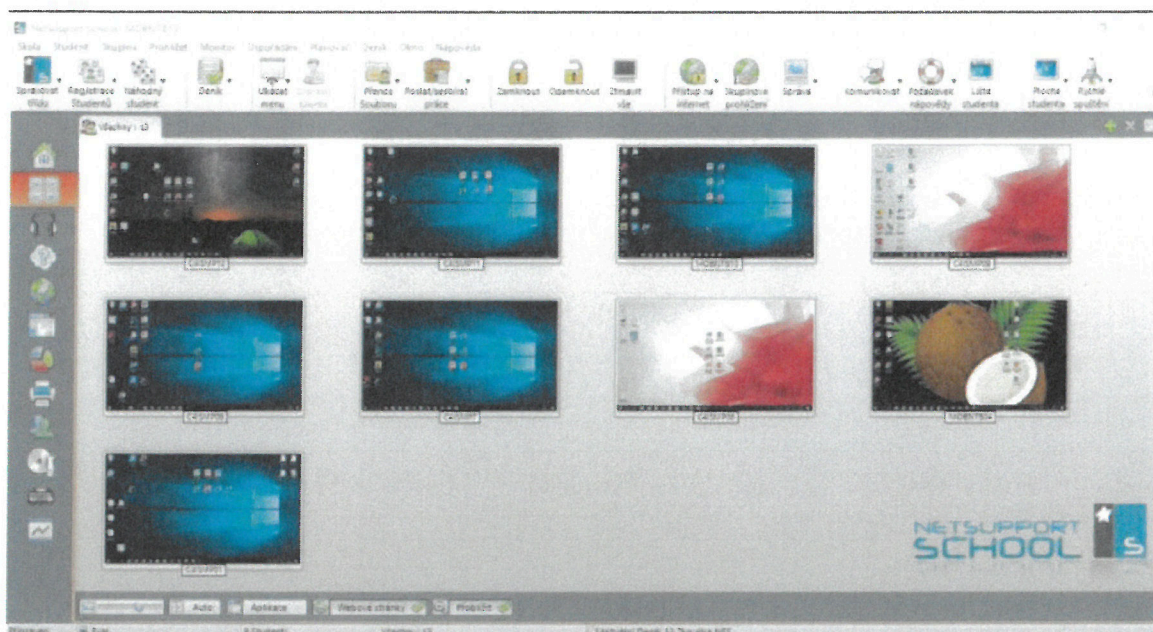
Kromě posílení dozoru je důležité, aby studenti nezískali dojem, že na ně pedagog nevidí. Pokud to prostor učebny dovoluje, měl by učitel být na vyšším místě než studenti, případně sedět vzadu, aby studenti nevěděli, zda jsou pod dozorem.

Obrázek 14: Pohled učitele, zdroj: <http://destrovachajovna.blogspot.cz/p/scu-ola.html>

1.10.3 Technické zabezpečení

Zejména pro psaní testů na počítačích je nutné technicky zabezpečit, aby studenti neměli přístup na internet, případně je možné zamezit přístupu jen na některé stránky. Další možností je monitorovací okno, kde správčovský počítač vidí otevřená okna u všech počítačů na něj napojená (nutná online kontrola studentů).

Obrázek 15: Učitelův dohled nad počítači, zdroj: <https://www.k-net.cz/provoz-it/53-czech-cz/provoz-it/461-netsupport-school-rizeni-pocitacove-ucebny>

1.11 Plagiátorství jako přivýdělek

Přestože je plagiátorství zakázáno a student musí podepsat, že práci prováděl sám bez cizí pomoci, (s výjimkou odborné konzultace vedoucího práce), existují v České republice i v zahraničí webové stránky nabízející zpracování práce. Možnost trestního postihu těchto činností je minimalizována konstatováním, že společnosti pouze poskytují konzultace a pomáhají s přípravou podkladů.

Seminární práce pro studenty Vyšších odborných škol a Vysokých škol:

- podklady pro Referáty od 169 Kč/normostrana,
- podklady pro Podnikatelský záměr od 169 Kč/normostrana,
- podklady pro Seminární práce od 199 Kč/normostrana,
- podklady pro Bakalářské práce od 239 Kč/normostrana,
- podklady pro Diplomové práce od 279 Kč/normostrana,
- podklady pro Rigorózní práce od 299 Kč/normostrana,
- korektura textů od 19 Kč/normostrana.

Obrázek 16: Ceník pro tvorbu plagiátů, zdroj: <http://www.materialynamiru.cz/cenik/>

Nejznámější stránky, které nabízejí plagiáty:

www.seminarky.net

www.ukolyzababku.cz

www.ukolydoskoly.cz

www.levnereferaty.cz

www.materialynamiru.cz

Na všech těchto odkazech již na úvodní stránce nalezneme informaci, že zpracovávají pouze podklady k pracím či referátům. Tudíž nejsou nijak právně odpovědní za neúspěch studentů při zjištění, že se jedná o plagiát.

EMPIRICKÁ ČÁST

2 Empirická část

2.1 Cíle empirického šetření

V empirické části bakalářské práce jsem si stanovil jako cíl zjistit, popsat a analyzovat formy a výskyt studentského podvádění na střední škole, jeho frekvenci a motivaci.

Zajímalo mě také, jaké postoje k podvádění zastávají učitelé a do jaké míry se postoje obou skupin shodují. Zaměřil jsem se na informovanost učitelů: zda vědí, jaké triky studující používají a zda svým chováním zamezují, respektive omezují prostor studentů při podvádění, či jak snižují svými postupy tendence studentů podvádět. Za vedlejší cíl jsem si určil specifikaci motivace ke studiu dané školy u daného vzorku studentů.

2.2 Výzkumné otázky

Jak již bylo uvedeno v teoretické části práce bakalářské práce, bývá jev studentského podvádění podmíněn celou řadou faktorů vztahujících se ke škole, studentově i učitelské osobnosti a není možné začlenit do této empirické sondy všechny možné vazby, jež lze předpokládat.

Vzhledem k omezenému rozsahu výzkumného vzorku jsme se proto omezili na následující výzkumné otázky:

- 1) Jaké formy (elektronického) podvádění studenti používají?
- 2) Jaké motivy vedou studenty k podvádění a jak si toto neetické chování vysvětlují (ospravedlňují)?
- 3) Jak vnímají studentské podvádění učitelé?
- 4) Jaké změny by podle studentů i učitelů mohly pomoci omezit výskyt podvádění?

2.3 Hypotézy

Na základě výzkumných otázek jsem naformuloval následující hypotézy:

H1: Většina dotazovaných studentů používá především klasické formy podvádění.

H2: Většina dotazovaných studentů podvádí nejméně několikrát ročně.

H3: Za nejčastější důvod podvádění označují dotazovaní studenti obtíže spojené se souběhem zaměstnání a studia.

H4 Dotazovaní studenti podvádějí častěji než dotazované studentky.

H5 Mladší studenti podvádějí častěji než starší studenti.

2.4 Metody empirického šetření

Ke sběru dat jsem použil metodu dotazníku s uzavřenými odpověďmi u studujících a metodu dotazování s otevřenými odpověďmi u učitelů. Před sběrem dat jsem si ověřil, zda je vytvořený dotazník srozumitelný - zadal jsem jej svým pěti kolegům. Na základě jejich připomínek jsem některé otázky odstranil a 3 otázky jsem přeformuloval pro dosažení lepší srozumitelnosti. Finální forma dotazníku se skládá ze sedmi uzavřených otázek, (první otázky jsou obecné - pohlaví a věk studentů), další zkoumají četnost a způsoby podvádění.

Vedle kvantitativní metody, jíž byl dotazník, jsem pro hlubší vhled do problematiky použil i metodu kvalitativní, konkrétně rozhovor s učiteli.

Paralelně s hlavním zaměřením empirického šetření, jímž bylo podvádění, mě také zajímala motivace volby studia na dané střední škole. K jejímu zjištění byla použita metoda volného dotazování – pro studenty samotné to byla zajímavá zpětná vazba.

Pro zjišťování postojů učitelů byla použita metoda dotazování, kdy se 10 učitelů dané školy vyjadřovalo k 5 problémovým okruhům, jež s podváděním souvisí.

2.5 Výzkumný vzorek a sběr dat

Sběr dat probíhal na střední škole se sídlem v Praze - Bohnicích. Jedná se o soukromou školu s hlavními studijními obory *podnikatelská a obchodní činnost*. Škola je zaměřena na nástavbová studia, tedy studia, která navazují na učňovské obory s cílem poskytnout studujícím úplné středoškolské vzdělání.

S vedením školy jsem se domluvil, že dotazník mohu zadat studentům na konci hodin v předmětu IKT (informační a komunikační technologie), který není maturitní a žádným negativním způsobem neovlivní výsledky maturitního vysvědčení. S učitelem jsme se domluvili, že dotazník představím a zadám v posledních 15 minutách jeho hodin. Reakce studentů na mou přítomnost a vyplňování dotazníku byla pozitivní.

Všichni studenti dotazník vyplnili a odevzdali. Průměrný čas na vyplnění dotazníku činil 5 minut, maximální čas na vyplnění dotazníku byl 10 minut. Nikdo ze studentů neměl s dodržáním doby pro vyplnění dotazníku problém. 32 % studentů odevzdalo dotazník za 4-6 minut. 68 % studentů zvládlo vyplnit dotazník do 6 minut. Téměř celý vyměřený čas na zpracování dotazníku potřebovalo méně než 20 % studentů.

Výzkumný vzorek byl 154 studentů v rozmezí 17 – 56 let, s různými motivy ke studiu.

2.6 Vstupní údaje o respondentech

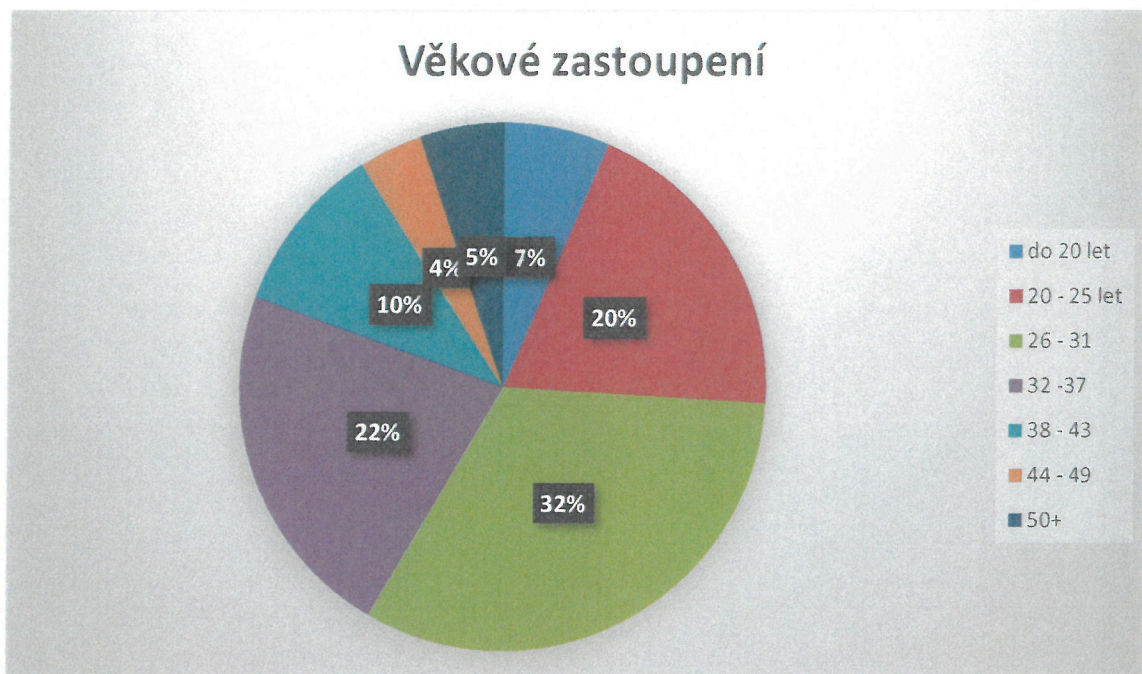
Jak bylo uvedeno v předchozím odstavci, studenti vyplnili dotazník poměrně rychle, konkrétně nejčastěji v rozpětí 4 – 6 minut, viz níže graf 1. Potvrdilo se, že dotazovaní neměli žádné problémy při porozumění jednotlivým položkám.

Graf 1: Čas vyplňování dotazníku, zdroj: vlastní zpracování

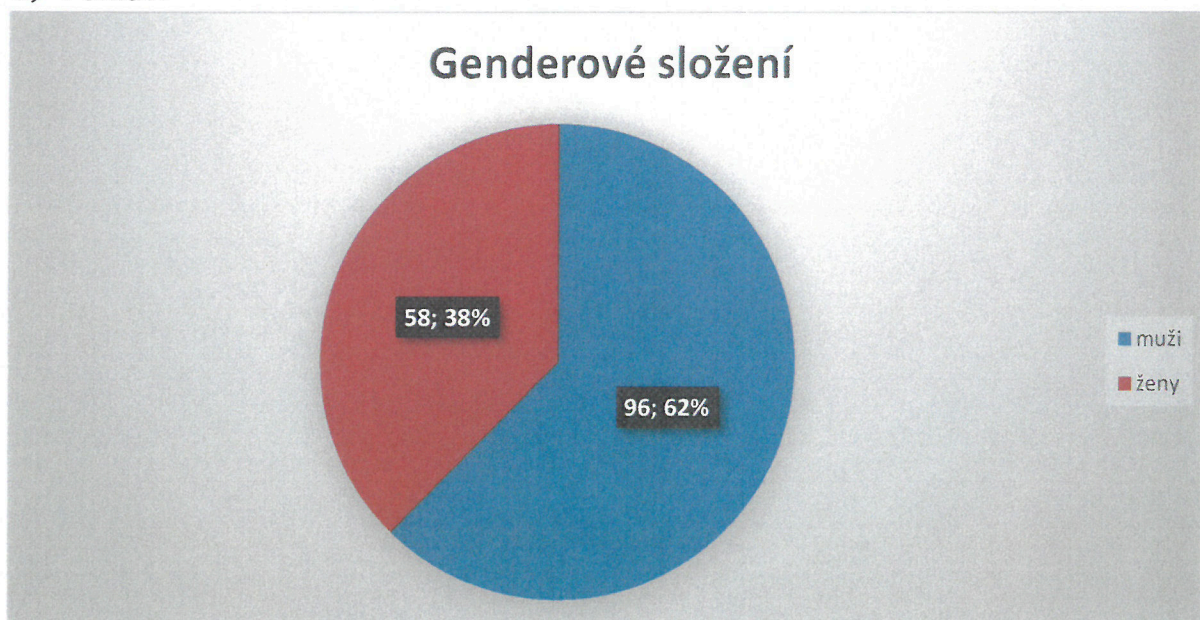
Dotazovaní studenti v kombinované formě uváděli poměrně široké věkové spektrum -

ve výzkumném vzorku o 154 studentech jsme zaznamenali rozpětí 17 – 56 let (viz graf č. 2 a 3), ve vzorku respondentů převažovali muži. Jak je z příslušného grafu patrné, nejčastějším respondentem dotazníku je jedinec ve věku 26 – 31 let, v tomto věkovém rozmezí bylo celkem 32 % respondentů.

Graf 2: Věkové zastoupení, zdroj: vlastní zpracování

a) Pohlaví

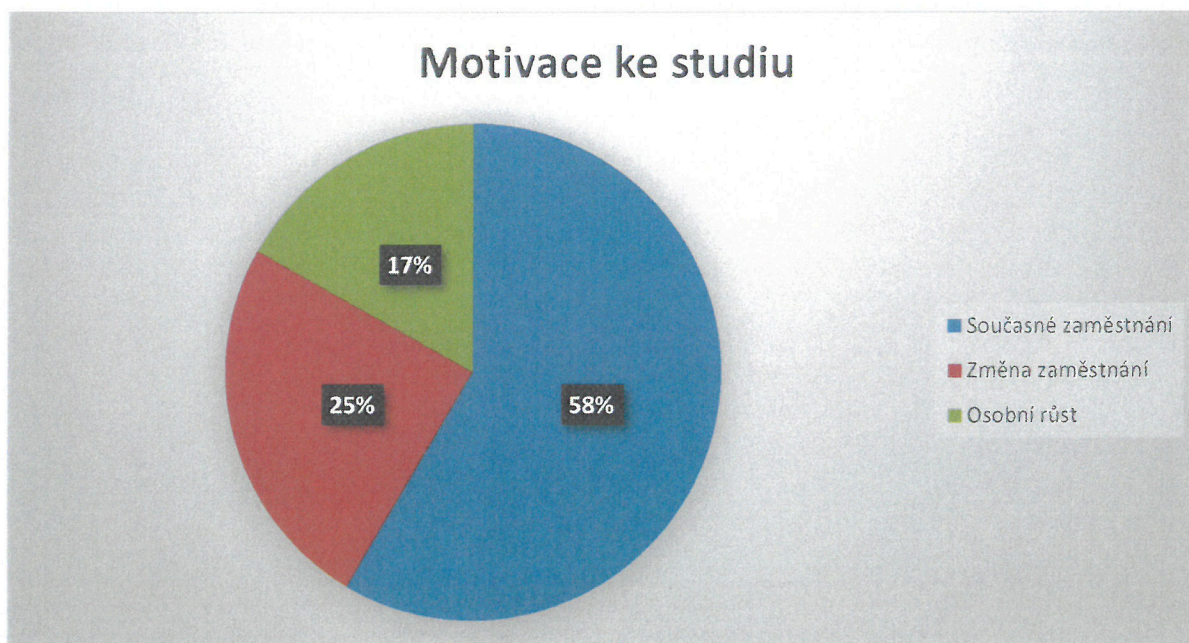
Graf 3: Zastoupení mužů a žen v dotazníku, zdroj: vlastní zpracování

Další položka dotazníku zjišťovala motivaci respondentů ke studiu dané školy. Jak vyplývá z grafu č. 4, je převažujícím motivem ke studiu potřeba získat úplné středoškolské vzdělání, nutné pro setrvání ve stávající pracovní pozici nebo pro získání lepší pracovní pozice.

Jak již bylo uvedeno, zjišťování motivace ke studiu proběhlo formou rozhovoru se studenty. Více než polovina (58,4 %) studentů uvedla, že motivací ke studiu je jejich současné zaměstnání. Respondenti se přihlásili ke studiu buď z důvodu udržení na stávající pozici, případně zajištění postupu na lepší pozici. Téměř čtvrtina (24,7 %) studentů uvedlo, že motivací ke studiu je pro ně změna práce a s tím spojené zvýšení životního standardu. 16,9 % studentů uvedlo, že studují proto, aby si dokázali, že to zvládnou.

Motivace ke studiu	Počet studentů	Relevantní četnost
Současné zaměstnání	90	58,44 %
Změna zaměstnání	38	24,67 %
Osobní růst	26	16,88 %

Tabulka 7: Motivace ke studiu, zdroj: vlastní zpracování

Graf 4: Motivace studentů ke studiu, zdroj: vlastní zpracování

Jak již je z tabulky a grafu patrné, 83 % studentů studuje kvůli změně práce či pozice. O změnu práce stojí zejména zaměstnanci na horších pozicích, jako jsou například uklízečky nebo zaměstnanci ostrahy objektů. Kvůli současnému zaměstnání studují zejména pracovníci státní správy a pracovníci, kteří jsou zaměstnáni u velkých firem, kde se hledí více na doklady dokumentující výši vzdělání než na vlastní znalosti zaměstnanců. V posledních letech si museli dodělat maturitní vysvědčení zaměstnanci policie a hasičského záchranného sboru. 17 % respondentů, kteří reagovali na tuto otázku odpovědí *osobní růst*, jsou zejména živnostníci a sportovci. V několika případech se jednalo i o tlak partnerky či partnera na dosažení vyššího vzdělání.

2.7 Percepce podvádění ze strany studentů

V teoretické části bakalářské práce jsme uvedli, že řada výzkumů vypovídá o nejednotné hranici toho, co zkoumaní jedinci považují za podvádění a že meze percepce etičnosti chování studenta jsou odlišné u klasického a elektronického podvádění (Jensen, 2002). Chtěli jsme proto zjistit, kde se nachází tato hranice u našich respondentů.

Z údajů tabulky 13 a grafu 6 vyplývá, že 80,5 % studentů považuje opisování za podvádění. Při bližším dotazování studentů, jak by definovali opisování oni, byla nejčastěji uváděnou definicí opisování *týmová spolupráce*.

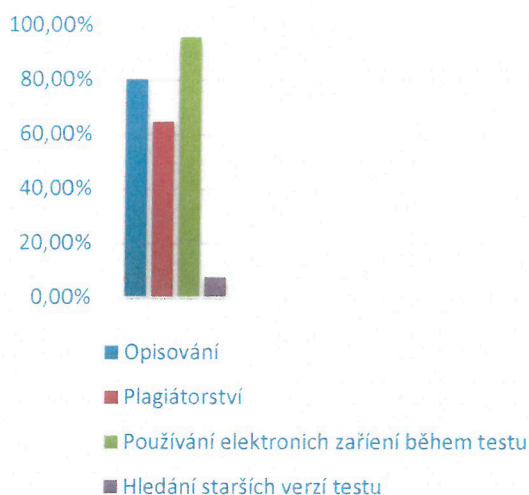
Plagiátorství považuje za podvádění 64,9 % studentů, používání mobilních zařízení či tabletu během testu považuje za podvádění 96,1 % studentů. Pouze 7,78 % dotazovaných však považuje za podvádění hledání starších testů.

Ostatní studenti uvedli, že starší testy hledají z důvodu, aby věděli, jak bude test vypadat, případně se připravili na nejčastější otázky konkrétního vyučujícího.

Podvádění z pohledu studentů	Počet studentů	Relevantní četnost
Opisování	124	80,5 %
Plagiátorství	100	64,9 %
Používání elektronických zařízení během testu	148	96,1 %
Hledání starších verzí testu	12	7,78 %

Tabulka 8: Podvádění z pohledu studentů, zdroj: vlastní zpracování

Podvádění z pohledu studentů

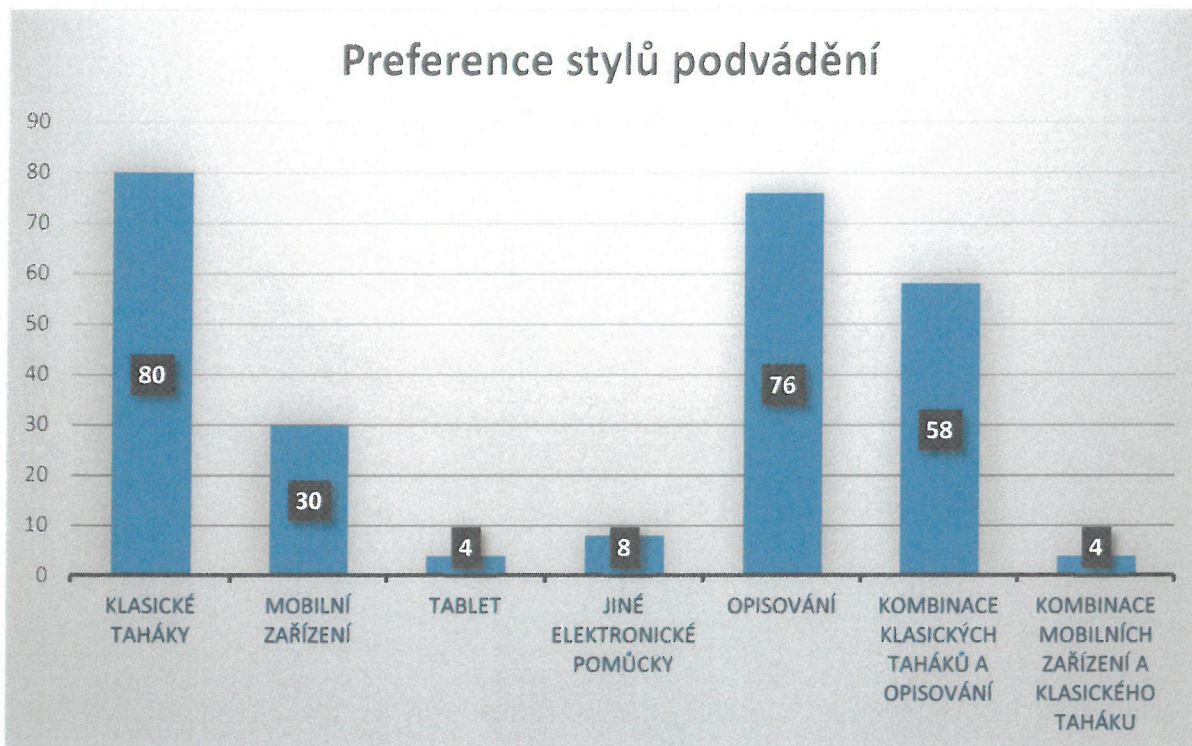

Graf 5: Podvádění z pohledu studentů, zdroj: vlastní zpracování

2.8 Preferované formy podvádění

V další položce dotazníku měli studenti specifikovat, jaké formy podvádění používají/používali. Z odpovědí vyplývá, že nejčastějšími způsoby jsou dosud klasické formy, tj. opisování od souseda, použití papírových taháků, taháků na lavici či taháků napsaných na školních pomůckách.

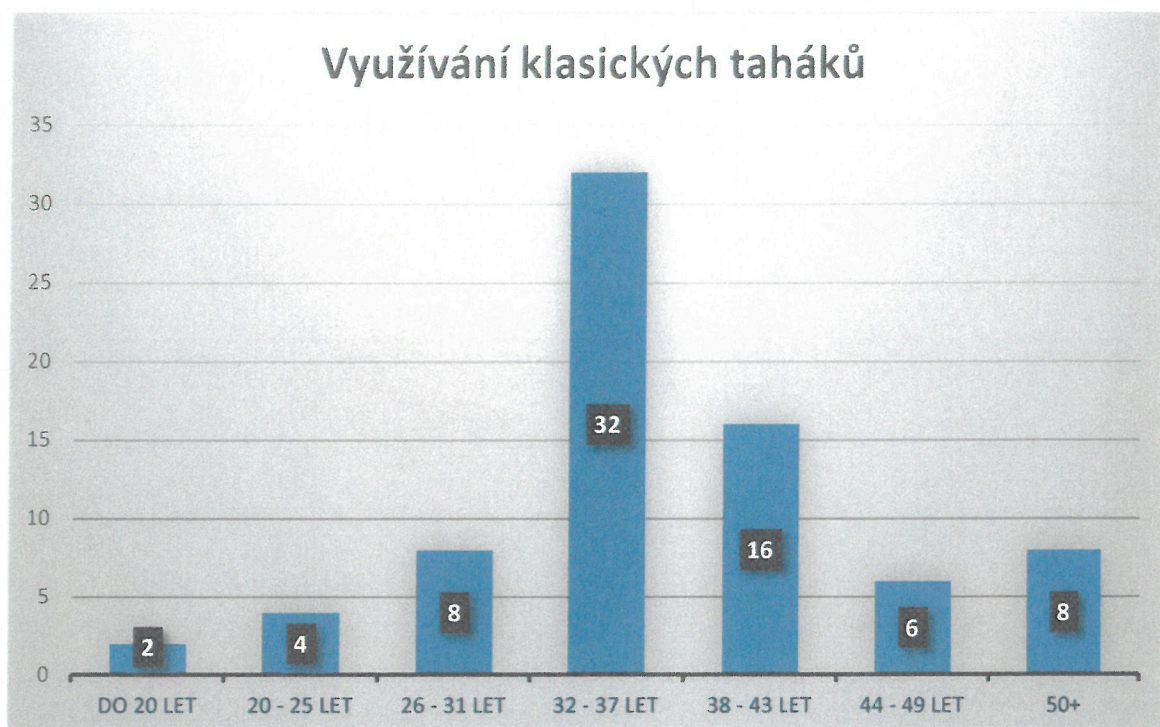
Podvádění nahlížením do sešitu či použitím elektronických zařízení studenti zmiňovali zejména v případě, kdy šlo o nehlášený test, nebo se na test zapomněli připravit. Pokud byl test nehlášený, frekvence zneužívání elektronických zařízení, v našem případě mobilních telefonů, se zvyšovala (nebyla možná příprava klasických taháků). Používání dalších elektronických pomůcek, jako jsou MP3 přehrávače, velmi sofistikované kalkulačky či dokonce Google glass, se v odpovědích studentů nepotvrdilo. Pravděpodobným důvodem, proč je četnost používání sofistikovaných elektronických prostředků méně častá, je jejich dosud vysoká pořizovací cena.

Graf 6: Preference stylů podvádění, zdroj: vlastní zpracování

Z výše přiloženého grafu je patrné, že studenti, kteří podvádějí, upřednostňují klasické formy podvádění případně jejich kombinaci. Celkem 98 studentů používá klasické papírové taháky a opisování, 58 z nich používá klasické taháky i opisování od souseda. 30 studentů dává přednost mobilním zařízením, Kombinaci *starého a nového* stylu podvádění, tedy podvádění s mobilním telefonem a klasickým tahákem praktikují pouze 4 dotazovaní studenti.

Zajímalo nás také, zda se ve formách podvádění liší dotazovaní studenti v různých věkových skupinách. Údaje uvedené v grafu 7 naznačují, že určité rozdíly v dané skupině existují: starší studenti používají ve srovnání se svými mladšími kolegy spíše klasické formy podvádění, např. opisování.

Graf 7: Využívání klasických taháků, zdroj: vlastní zpracování

Výše uvedený graf 8 naznačuje určitou souvislost mezi věkem a používáním klasických taháků - téměř 97 % studentů s věkem nad 32 let používá klasické taháky. Čím mladší studenti jsou, tím obliba pro klasické taháky klesá. Například u studentů ve věku 20 -25 let dosahuje obliba klasických taháků pouze 15 %.

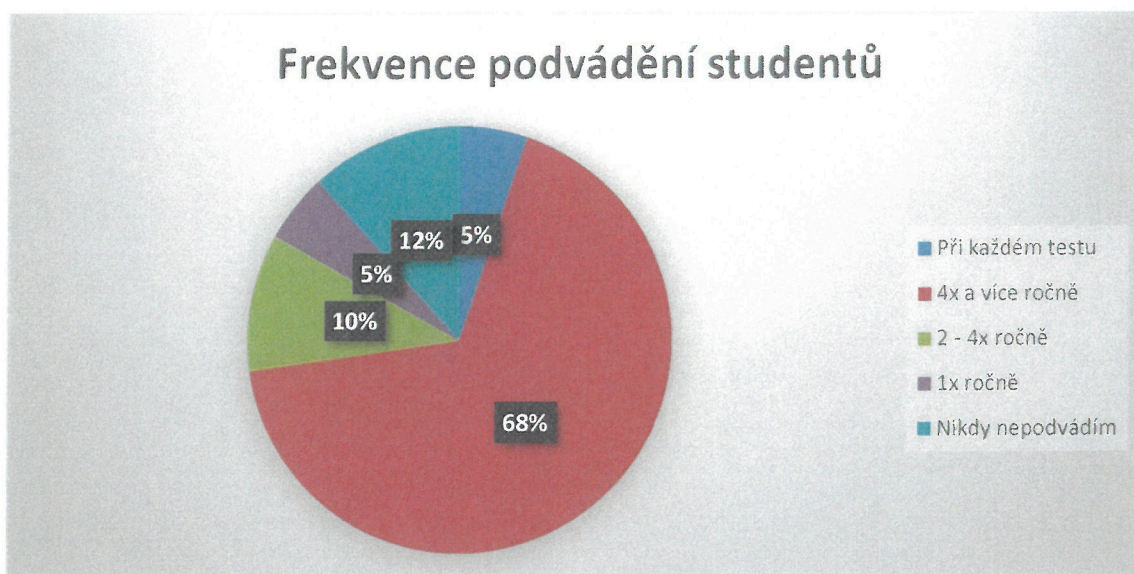
2.9 Frekvence studentského podvádění

Při otázce na frekvenci podvádění bylo nejčastější odpovědí *podvádím 4x a více ročně*. Tato odpověď byla uvedena v 67,5 %. Druhou nejčastější odpovědí se stala varianta *nepodvádím nikdy* - avšak ta byla uvedena jen v 11,7 %.

Frekvence podvádění	Počet studentů	Relevantní četnost
Při každém testu	8	5,19 %
4x a více ročně	102	67,53 %
2 – 4x ročně	16	10,37 %
1x ročně	8	5,19 %
Nikdy nepodvádím	18	11,68 %

Tabulka 9: Frekvence studentského podvádění

Graf 8: Frekvence podvádění studentů, zdroj vlastní zpracování

Tento graf je zajímavý i v porovnání s grafem 6, kde studenti měli odpovídat, co považují za podvádění. Je možné, ba dokonce velmi pravděpodobné, že studenti, kteří na otázku na frekvenci odpověděli možností „Nikdy nepodvádím“, pouze nepovažují své přečiny za podvádění. 19,5 % studentů nepovažuje opisování za nějaké nekalé chování a 35,5 % nepovažuje plagiátorství za podvádění. Potvrzení tohoto předpokladu by ale vyžadovalo další šetření

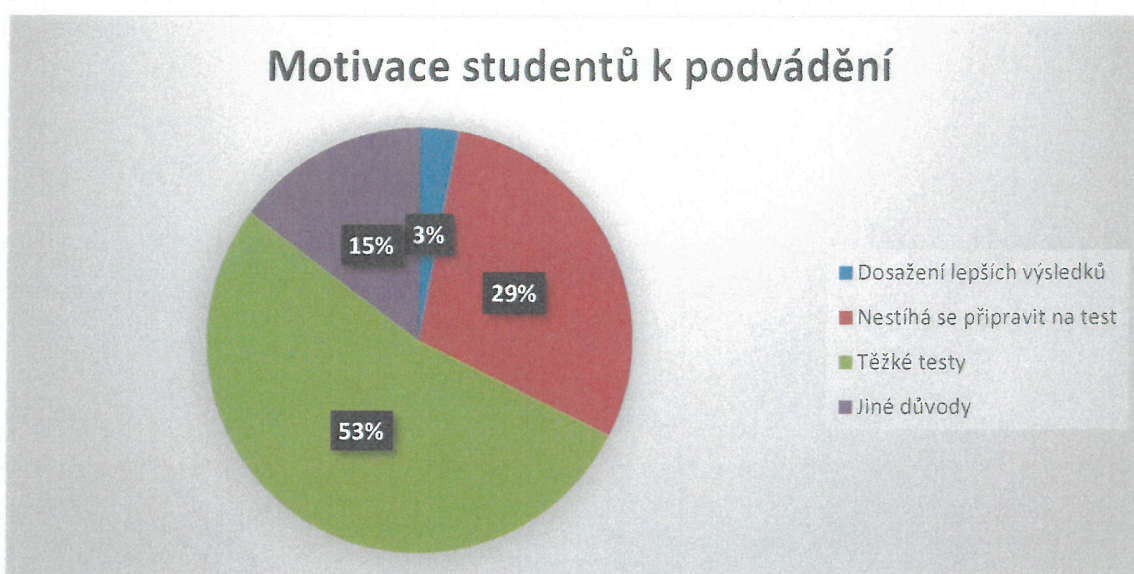
2.10 Motivace k podvádění

Jestliže je cílem učitelů minimalizovat nečestné chování studentů, musí být zkoumány důvody, jež je k podvádění vedou. Ve vzorku našich respondentů bylo zjištěno, že jako nejčastější důvod uvádějí, že je *testové zadání příliš složité*. Tuto možnost zvolili studenti téměř v 53 % případů.

Na druhém místě byl uveden jako důvod *nedostatek času* se na test připravit (respondenti studují v kombinované formě studia). U možnosti *jiné důvody* byla zpravidla zmiňována *kombinace ostatních možností*, případně, že podvádění je *snazší cesta, jak uspět*. Naopak *možnost dosažení lepších výsledků* je zmiňována pouze u 3 % případů.

	Počet studentů	Relativní četnost v %
Dosažení lepších výsledků	4	2,94
Nestíhá se na test připravit	40	29,4
Těžké testy	72	52,94
Jiné důvody	20	14,71

Tabulka 10: Důvody podvádění studentů, zdroj vlastní zpracování

Graf 9: Motivace studentů k podvádění, zdroj vlastní zpracování

2.11 Frekvence studentského podvádění a pohlaví respondentů

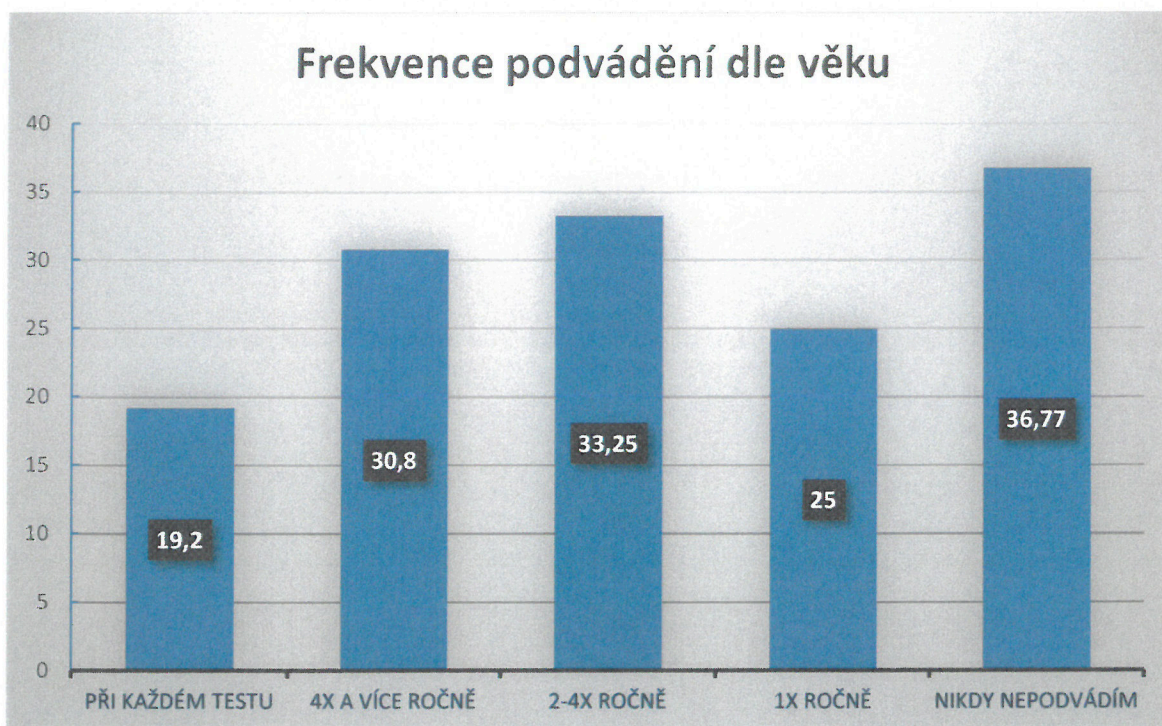
Zajímalo nás také, zda je frekvence podvádění u našeho vzorku v nějaké souvislosti s pohlavím studentů. Odborné zdroje nepřinášejí k této výzkumné otázce jednoznačné výsledky. V jednom výzkumu se např. uvádí, že možnou příčinou nižšího podvádění u studentek je okolnost, že se studentky za svoje jednání více stydí a v průzkumu odpoví raději nepravdivě. Studenti se naopak podvody spíše chlubí a považují podvádění za *adrenalin* (Vrbová, 2013).

Z našeho průzkumu vyplývá, že 14 z 18 studentů, kteří odpověděli, že *nikdy nepodvádějí*, byly ženy. Naopak ani jedna studentka neodpověděla, že by podváděla při každém testu. I zde však musíme zdůraznit, že se jedná o výsledek z omezeného vzorku respondentů.

2.12 Frekvence podvádění a věk respondentů

Některé zahraniční výzkumy zkoumaly, do jaké míry souvisí frekvence podvádění (především elektronického), s různými věkovými skupinami studujících. Vzhledem k tomu, že se tyto výzkumy lišily především po stránce metodologické, nebyly závěry vždy jednoznačné – spíše dochází k posunu v invenci zneužívání elektronických zařízení tak, jak dospívá generace Y a Z.

V našem výzkumném vzorku se ukázalo, že čím mladší jsou studenti, tím vyšší je frekvence jejich podvádění. Výjimku tvoří odpověď „1x ročně“, tato výjimka bude způsobena velmi malým vzorkem u této odpovědi (pouze 8 respondentů). U studentů, kteří nikdy nepodvádějí, je věkový průměr téměř 37 let. U studentů, kteří naopak podvádějí při každém testu, je věkový průměr pod 20 let, přesně 19,2 roku.

Graf 10: Frekvence podvádění dle věku, zdroj: vlastní zpracování

3 Výsledky dotazníkového šetření a hypotézy

Před přípravou dotazníkového šetření na zvolené střední škole jsem si zformuloval výzkumné otázky, jež jsem konkretizoval do následujících hypotéz:

H1: Většina dotazovaných studentů používá především klasické formy podvádění.

H2: Většina dotazovaných studentů podvádí nejméně několikrát ročně.

H3: Za nejčastější důvod podvádění označují dotazovaní studenti obtíže spojené se souběhem zaměstnání a studia.

H4 Dotazovaní studenti podvádějí častěji než dotazované studentky.

H5 Mladší studenti podvádějí častěji než starší studenti.

Na základě získaných dat lze konstatovat, že první hypotéza byla potvrzena – studenti se nejčastěji uchylují ke klasickým formám podvádění, ať už jde o opisování nebo taháky. Potvrzena byla i druhá hypotéza – většina dotazovaných studentů podvádí podle vlastních výpovědí opakovaně, nejčastěji několikrát ročně. Naopak třetí hypotéza byla naším šetřením zamítnuta – jako hlavní důvod k podvádění studenti uvedli přílišnou obtížnost testů, nikoliv kolizi mezi nároky studia a pracovním zaneprázdněním, jež bylo jako motiv uvedeno až na druhém místě. Potvrzeny byly i dvě poslední hypotézy, třebaže v případě hypotézy č. 4 jen na základě výpovědi menšiny studentů. Mezi respondenty, kteří deklarovali, že nikdy nepodváděli, bylo výrazně vyšší zastoupení studentek. Pátá hypotéza, jež předpokládala, že starší studující podvádějí méně často, byla v našem šetření rovněž potvrzena.

3.1 Postoje učitelů ke studentskému podvádění

Součástí našeho empirického šetření byl rovněž rozhovor s 10 učiteli soukromé školy, kde proběhlo dotazníkové šetření. Šlo o učitele humanitních, přírodovědných i odborných předmětů. Vzhledem k citlivosti výzkumného tématu probíhaly rozhovory spíše neformálně, ale předem jsem si připravil 5 otázek, na něž jednotliví učitelé postupně reagovali.

Otázky:

- 1) Jaké formy podvádění studenti nejčastěji používají?
- 2) Jak často studenty při podvádění přistihnete?
- 3) Podvádějí studenti spíše „klasickou formou“ nebo zneužívají elektronické prostředky?
- 4) Má podle Vašeho názoru pohlaví a věk vliv na frekvenci a styl podvádění?
- 5) Jak s podváděním bojujete?

Reakce učitelů jsem si zaznamenával vždy po každém rozhovoru a následně je analyzoval a srovnával. Odpovědi lze shrnout takto:

- Jako nejčastější formu podvádění během testů uvádějí učitelé opisování od souseda, opisování ze sešitu a klasické taháky. Hledání odpovědí v mobilních telefonech je časté spíše u předmětů, kde jsou potřeba fakta, jako je dějepis či zeměpis a kvůli rozmachu matematických aplikací i u matematiky a fyziky.
- 9 z 10 dotazovaných pedagogů odpovědělo, že téměř při každém testu evidují alespoň jeden druh podvádění, ať už se jedná o klasický tahák, opisování ze sešitu či mobilu, nebo opisování od souseda.
- Dotazovaní učitelé se liší v reakcích na podvádění. Nejtvrdší formu reakce zvolil jeden učitel, když navrhoval kázeňský postih společně s nedostatečnou z testu. 5 pedagogů by dalo z testu nedostatečnou známku bez dalších postihů, 2 pedagogové by řešili danou událost přezkoušením studenta u tabule a 2 by řešili danou věc individuálně podle osobnosti studenta.
- Všichni dotazovaní učitelé se shodli, že jim subjektivně vadí více elektronické podvádění než klasické papírové taháky. Mají k tomu dva subjektivní důvody: Domnívají se, že příprava elektronického taháku nevzdělává. (*„...pokud si student připravuje tahák, musí rozmýšlet, která informace je důležitá, a tím se danou látku částečně naučí, u zařízení s připojením k internetu to tak většinou není, jen si informace stáhnou...“*).
- Co se týče plagiátorství, tak to je pro učitele pomocí různých programů lépe zjistitelné než dříve, kdy jeho odhalení bývalo spíše prvkem náhody.
- Učitelé se dosud nesečkali se zneužitím složitějších zařízení (téměř nezjistitelné chytré technologie jako chytré hodinky či moderní kalkulačky s připojením k internetu a se samostatnou pamětí, do níž je možné nahrát vzorce i celé příklady).

- Učitelé se domnívají, že věk ani pohlaví na frekvenci podvádění příliš vliv nemá, avšak má vliv spíše na styl podvádění. Zastávají názor, že starší studenti inklinují spíše k opisování, případně k papírovým tahákům. Naopak studentky jsou na podvádění lépe připraveny, ať už dokonale nachystaným papírovým tahákem či přípravou v mobilním telefonu. Zde se odpovědi učitelů lišily od odpovědí studentů v dotazníku.
- Někteří pedagogové považují za prevenci podvádění již preventivní oznámení o případném postihu při jeho odhalení. Sami si sice uvědomují, že tato prevence nemusí být dostatečná, ale snaží se věřit v poctivost studentů. Další, spíše mladší učitelé bojují proti podvádění tím, že aktivně dění ve třídě během testu sledují.

4 Závěr

Cílem předkládané bakalářské práce, jež byla pojata teoreticko-empiricky, bylo zjistit, popsat a analyzovat výskyt studentského podvádění na soukromé střední škole v Praze. Tato škola poskytuje nástavbovou formou úplné středoškolské vzdělání vyučeným absolventům učilišť, ti studují na této škole v kombinované formě a jejich věkové rozpětí je poměrně široké a liší se až v desítkách let.

V teoretické části práce jsem prezentoval poznatky tuzemských i zahraničních výzkumů, které zkoumaly výskyt a formy klasických i elektronických podvodů, postoje studujících i učitelů a způsoby, jak se s podváděním vypořádat v praxi.

V empirické části práce jsem si vytýčil několik problémových okruhů (formy podvádění, motivace k podvádění a možné reakce na podvádění), jež jsem následně konkretizoval do 5 hypotéz: H1: Většina dotazovaných studentů používá především klasické formy podvádění, H2: Většina dotazovaných studentů podvádí nejméně několikrát ročně, H3: Za nejčastější důvod podvádění označují dotazovaní studenti obtíže spojené se souběhem zaměstnání a studia, H4: Dotazovaní studenti podvádějí častěji než dotazované studentky a H5: Mladší studenti podvádějí častěji než starší studenti.

V empirickém šetření jsem použil 2 metody; kvantitativní, kdy jsem použil dotazník a kvalitativní, kdy jsem provedl rozhovory s 10 učiteli dané školy. Zajímalo mě, do jaké míry jsou postoje studujících a učitelů k podvádění v souladu. Jednotlivé hypotézy byly přizpůsobeny faktu, že zvolený vzorek respondentů (154, z toho dvě třetiny muži), neodpovídá věkově běžné střední škole. Studenti – respondenti výzkumu byli ve věku 17 až 56 let a lišili se mezi sebou i pracovním zařazením (někteří studující byli vedeni na úřadech práce jako nezaměstnaní). Předpokládal jsem tedy, že se studenti nástavbových oborů od běžných středoškolských adolescentů mohou lišit životními zkušenostmi, motivací ke studiu a životními cíli. Z tohoto důvodu jsem prostřednictvím doplňkové dotazníkové položky ověřoval i motivaci volby studia na dané škole.

Odpovědi respondentů na tuto položku prokázaly, že se při volbě studia na této škole uplatnily vnější i vnitřní motivy. Téměř tři pětiny studentů (58,4 %) uvedlo, že dosažení úplného středoškolského vzdělání je předpokladem pro udržení se ve stávajícím zaměstnání. Šlo zejména o státní úředníky, kteří si musejí dodělat maturitu (policisté, zaměstnanci pošt a další). Čtvrtina studentů uvedla, že jejich motivací je zvažovaná změna zaměstnání, získání prestižnější pracovní pozice, osobní růst. Nejčastěji šlo o jedince pracující na pozicích jako strážný v supermarketu, prodavačka a osoby pracující v úklidových firmách. Někteří respondenti ale uvedli jako důvod vliv partnera nebo ukončení sportovní kariéry.

Součástí dotazování bylo také ověření, jak studenti vnímají jednotlivé činnosti považované za nečestné, neboť hranice nečestnosti bývají u různých jedinců vnímány subjektivně. To se projevilo i v odpovědích studentů, kdy např. opisování vnímalo jako nečestné přibližně 80 % studentů. V diskuzi, jež následovala po administraci dotazníků a jejich vyplnění někteří studenti dokonce definovali opisování jako *týmovou spolupráci*. Také vnímání pojmu plagiátorství bylo nejednoznačné – v našem šetření se např. potvrdily výsledky některých zahraničních výzkumů, kdy jsou informace z internetu vnímány jako *otevřené všem* a tudíž i jakkoliv použitelné, tedy i bez citací. V našem vzorku vnímalo plagiátorství jako podvod cca 65 % studentů.

Vyhraněnější postoj vyjádřili dotazovaní ke zneužívání mobilních zařízení či tabletu během testu, tam se takový postoj projevilo u téměř všech dotazovaných.

Pouze 7,78% dotazovaných však považuje za podvádění hledání starších variant testů.

Výsledky šetření prokázaly, že většina dotazovaných používá při testech častěji klasické formy podvádění (opisování, taháky) než podvádění elektronické a také podvádí opakovaně. Tím se potvrdily první dvě hypotézy. Naopak třetí hypotéza, kdy studující vysvětlovali motivaci k podvodu, se nepotvrdila. Předpokládali jsme, že hlavním důvodem podvádění je stres způsobený souběhem práce a studia. Respondenti však většinou uvedli (cca 53 %), že hlavním důvodem je obtížnost testu. Třetí hypotézu jsme proto zamítli. Subjektivní ospravedlnění podvodů sice směřuje spíše směrem k vnějším příčinám („může za to někdo jiný“), ale tento předpoklad by musel být zkoumán podrobněji.

Zbývající dvě hypotézy byly v našem výzkumném souboru potvrzeny – studentky častěji uvedly, že vůbec nepodvádějí a mladší studenti uvedli častější frekvenci podvádění než starší studenti. Na tomto místě bych ale rád dodal, že podle mých osobních zkušeností podvádějí studentky stejně často jako studenti. Možným vysvětlením je neochota se k podvodu přiznat. Podobný názor zastávali v rozhovorech i dotazovaní učitelé – domnívají se, že věk ani pohlaví při podvádění roli nehraje, působí však na způsob podvádění.

Závěrem bych rád konstatoval, že výsledky provedeného empirického šetření by bylo vhodné ověřit na více školách podobného zaměření, neboť většina výzkumů používá věkově homogenní výzkumné vzorky – buď klasické střední školy, kdy jsou dotazováni adolescenti ve věkovém rozpětí 15-20 let, nebo respondenti z vysokých škol mezi 20-26 lety. Náš vzorek byl věkově značně heterogenní, přesto však poskytli některé zajímavé výsledky.

Domnívám se, že se mi podařilo díky rozhovorům s učiteli vzbudit zájem o dané téma a že se učitelé zamysleli nad otázkou prevence studentského podvádění, kdy mohou svým chováním podvádění omezit. Pro vedení školy se nabízejí možnosti prevence podvádění. Na řadě zahraničních škol existuje tzv. manuál osobní integrity studenta (*moral integrity code*), který vymezuje přesná pravidla spojená se studiem. V našich podmínkách funguje spíše na vysokých školách, a to v podobě sankcí za nečestné chování studentů, méně pro prevenci podvodů. Na středních školách existuje spíše menšinově.

Použitá literatura

CIZEK, G.J. *Detecting and Preventing Classroom Cheating*. Thousand Oaks: Corwin Press, 2003. 167 s. ISBN 0-7619-4655-1.

ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2000. 377 s. ISBN 80-7239-060-0.

ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. 415 s. ISBN: 80-7066-534-3.

ČÁP, J.; MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. 1.vyd. Praha: Portál, 2001. 656 s. ISBN 80-7178-463-X.

ČERVENÁ, Marie. *Elektronické podvádění studentů ve škole* [online]. Praha, 2015 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/nx45t9/>; Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií

DAVIS, S. F., DRINAN, P. F., GALLANT, T. B. *Cheating in school: what we know and what we can do*. Chichester: Wiley-Blackwell, 2009. 255 s. ISBN 978-1-4051-7805-1.

DECI, E. L. at al. Motivation and Education: the Self Determination Perspective. *Educational Psychologist*, 1991, vol. 26, no. (3,4), s. 325-346. ISSN 0046-1520.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Brno: Paido 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

GRAHAM, M. A. et al. Cheating at small college: An examination of student and faculty attitudes and behaviors. *Journal of Coleege Student Development*, vol.

35, no. 4, s. 255-260. _International Standard Serial Number (ISSN) - a unique number assigned to the serial or journal. ISSN-0897-5264

HENDL, J. Přehled statistických metod zpracování dat: Analýza a metaanalýza dat. 2. opr. vyd. Praha: Portál, 2006. 583 s. ISBN 80-7367-123-9.

HRABAL, V., MAN, F., PAVELKOVÁ, I. *Psychologické otázky motivace ve škole*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. 254 s. ISBN neuvedeno.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

JENSEN, et al. It's Wrong, But Everybody Does It: Academic Dishonesty Among High School and College Students. *Contemporary Educational Psychology*, 2002, 27, s. 209-228. ISSN 0361-476X.

KRAUS, B. *Středoškolská mládež a její svět na přelomu století*. 1. vyd. Brno: Paido, 2006. 156 s. ISBN 80-7315-125-1.

KREJČOVÁ, L. Význam učitelů a školního prostředí pro motivaci dospívajících při studiu ve středních školách. *Studia paedagogica*, 2009, 14, č. 2., s. 85-106. ISSN 1803-7437.

LARSON, R. W. Toward a Psychology of Positive Youth Development. *American Psychologist*, 2000, vol. 55, no. 1, s. 170-183. ISSN 0003-066X.

MACEK, Petr. *Adolescence*. 2. upr. vyd. Praha: Portál, 2003. 144 s. ISBN 80-7178-747-7.

MAREŠ, J. (2005a). Tradiční a netradiční podvádění ve škole. *Pedagogika* 2005, roč. LV, s. 310-335. ISSN 0031-3815.

MAREŠ, J. (2005b). Elektronické podvádění ve škole [online]. 2005 [cit. 2011-01-29]. Dostupné z WWW: < <http://www.osu.cz/icte/2005/31.doc>>.

MAREŠ, J. Zvládání školních zátěžových situací žáky. In *Sborník příspěvků z VI. konference České asociace pedagogického výzkumu 2.-3. července 1998*. České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, 1998, s. 209-215. ISBN 80-7040-324-1

MAREŠ, J.; KŘIVOHLAVÝ, J. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 210 s. ISBN 80-210-1070-3.

MATOUŠEK, Jan. *(Elektronické) podvádění studentů ve škole* [online]. Praha, 2016 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/lp8lic>; Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Celoškolská pracoviště (studium mimo fakulty)

McCABE, D.L., TREVIÑO, L.K. Academic dishonesty: Honor code and other contextual influences. *Journal of Higher Education*, 1993, vol. 64, no. 5, s. 522-538. ISSN 0022-1546.

McCABE, D.L., TREVIÑO, L.K., BUTTERFIELD, K.D. Cheating in Academic Institutions: A Decade of Research. *Ethics and Behavior*, 2001, vol. 11, no. 3, s. 219-232. ISSN 1050-8422.

MILLER, A.D., et al. Who are all these cheaters? Characteristics of academically dishonest students. In ANDERMAN, E.M.; MURDOCK, T.B. *Psychology of academic cheating*. London: Academic, 2007. s. 9-32. ISBN 978-0-12-372541-7.

PANÁKOVÁ, Marie. Fenomén podvádění ve školách. Faktory ovlivňující podvádění studentů na středních školách v Pardubickém kraji [online]. Brno, 2011 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/e6e57/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Martin Sedláček.

SOUKUPOVÁ, Kristýna. *(Elektronické) podvádění studentů na vysoké škole* [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/1ezn8k>; Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Celoškolská pracoviště (studium mimo fakulty).

5 Seznam grafů, tabulek a obrázků

5.1 Seznam tabulek

Tabulka 1: MAREŠ, J. (2005). Tradiční a netradiční podvádění ve škole. Pedagogika 2005, roč. LV, s. 310-335. ISSN 0031-3815.....	14
Tabulka 2: Konkrétní postupy studentského podvádění Zdroj: Mareš 2005	15
Tabulka 3: Faktory ovlivňující podvádění ve škole, zdroj: Vaněček a kol. 2006	17
Tabulka 4: JENSEN, et al. It's Wrong, But Everybody Does It: Academic Dishonesty Among High School and College Students. Contemporary Educational Psychology, 2002, 27, s. 209- 228. ISSN 0361-476X.	22
Tabulka 5: Nápadné rysy v průběhu podvádění, zdroj Mareš 2005	24
Tabulka 6: Vnímání podvádění studenty a učiteli, zdroj: Cizek 2003	26
Tabulka 7: Motivace ke studiu, zdroj: vlastní zpracování	43
Tabulka 8: Podvádění z pohledu studentů, zdroj: vlastní zpracování.....	44
Tabulka 9: Frekvence studentského podvádění	47
Tabulka 10: Důvody podvádění studentů, zdroj vlastní zpracování	49

5.2 Seznam obrázků

Obrázek 1: tahák, zdroj: http://www.ebihoreanul.ro/stiri/ultima-or-31-1-5/bacul-de-toamna-un-elev-eliminat-la-proba-obligatorie-128958.html	20
Obrázek 2: Skrýš na tahák, zdroj: http://www.grunge.com/30221/insane-ways-kids-cheating-way-school/	27
Obrázek 3: Skrýš na taháky 2, zdroj: https://www.expres.cz/foto.aspx?r=dx-viral&c=A160416__133641__dx-viral__anna	27
Obrázek 4 http://www.chemicalsafety.gr/index.php/software/ipad-and-pda/	28
Obrázek 5: Výňatek ze školního řádu, zdroj: http://docplayer.cz/90891-Skolni-rad-vyssi-odborne-skoly-zdravotnicke-vyssi-odborna-skola-zdravotnicka-a-stredni-zdravotnicka-skola-5-kvetna-51-praha-4.html	29
Obrázek 6: Neviditelné sluchátko, zdroj: online Neviditelné sluchátko 2014	29
Obrázek 7: Moderní MP3 přehrávač, zdroj: http://www.eukont.eu/mp3-a-mp4-prehravace/58-sportovni-mp3-prehravac-na-microsd-az-8gb.html	30
Obrázek 8 http://archaikum.cz/soubory/casio/kalkulacky/cfx9850ga__p.jpg	30
Obrázek 9 http://www.smartyhodinky.cz/chytre-hodinky/chytre-hodinky-iwo/	31

Obrázek 10: Google glass, zdroj: http://www.x.company/glass/	32
Obrázek 11: Prevence podvádění na škole v Bankoku, zdroj: Topi antinyontek. ©2013 Merdeka.com/Facebook.....	33
Obrázek 12: Prevence podvádění v Thajsku, zdroj: http://www.pulsk.com/650375/	33
Obrázek 13: Organizační opatření při přijímacích testech v Číně, zdroj: http://www.pulsk.com/650375/	34
Obrázek 14: Pohled učitele, zdroj: http://desttrovachajovna.blogspot.cz/p/scuola.html	35
Obrázek 15: Učitelův dohled nad počítači, zdroj: https://www.k-net.cz/provoz-it/53-czech-cz/provoz-it/461-netsupport-school-rizeni-pocitacove-ucebny	36
Obrázek 16: Ceník pro tvorbu plagiátů, zdroj: http://www.materialnamiru.cz/cenik/	36

5.3 Seznam grafů

Graf 1: Čas vyplňování dotazníku, zdroj: vlastní zpracování	41
Graf 2: Věkové zastoupení, zdroj: vlastní zpracování.....	42
Graf 3: Zastoupení mužů a žen v dotazníku, zdroj: vlastní zpracování	42
Graf 4: Motivace studentů ke studiu, zdroj: vlastní zpracování.....	43
Graf 5: Podvádění z pohledu studentů, zdroj: vlastní zpracování	45
Graf 6: Preference stylů podvádění, zdroj: vlastní zpracování.....	46
Graf 7: Využívání klasických taháků, zdroj: vlastní zpracování.....	47
Graf 8: Frekvence podvádění studentů, zdroj vlastní zpracování.....	48
Graf 9: Motivace studentů k podvádění, zdroj vlastní zpracování	49
Graf 10: Frekvence podvádění dle věku, zdroj: vlastní zpracování	50

5.4 Seznam vzorců

Nenalezena položka seznamu obrázků.

5.5 Seznam příloh

Dotazník:

5.5.1 Dotazník

Dotazník složí jako podklad k bakalářské práci

Téma: podvádění studentů

Dotazník je anonymní a slouží pouze jako podklad bakalářské práce.

V dotazníku zakroužkujte vyhovující odpověď.

Čas na vypracování dotazníku je 10 minut.

Děkuji za spolupráci.

Věk:

Pohlaví:

- Muž
- Žena

Považujete dané úkony za podvádění?:

Opisování	Ano x Ne
Plagiátorství	Ano x Ne
Vyhledávání starších testů	Ano x Ne
Používání mobilního telefonu (tabletu) při testu	Ano x Ne

Jak často podvádíte:

- Při každém testu
- 4x a více ročně
- 2-4x ročně
- 1x ročně
- Nikdy

Jak by bylo dle Vás možné podvádění omezit:

- Větší dozor při testu
- Snazší testy
- Autoritou učitele
- Větší postihy za podvádění

Proč podvádíte:

- Nestíhám se připravit na testy
- Velká náročnost testů
- Zajištění lepších výsledků
- Jiný důvod (vypište):

Jaké formy podvádění (během testu) používáte:

- Klasické papírové taháky
- Opisování od souseda
- Mobilní zařízení
- Tablet
- MP3
- Jiné (vypište):

